

- ✓ гісторыі,
- ✓ помніках былых часоў,
- ✓ сучаснасці і
- ✓ слаўных людзях

ГОМАН БАРЫСАЎШЧЫНЫ

Вытворчасці запалак у Новабарысаве
100 год!

Пра гісторыю развіцця вытворчасці запалак у Новабарысаве чытайце на старонцы **5**

Вываз скрынак з запалкамі з фабрыкі ў 20-х гадах XX стагоддзя

Апошняя
падзеі на
Барысаўшчыне

1-2
стар.

Якую ваду мы
п'ем?

3
стар.

Жахі нашага
гарадка

4
стар.

Барысаўшчына ў
1812 годзе

8
стар.

Футбольны
агляд

10
стар.

Крыжаванкі

12
стар.

Конкурс для
заўзятараў
футбола

12
стар.

Даеш аўтобусізацыю горада!

Нядаўна барысаўскі аўтобусны парк АП-3 узбагаціўся на 10 новых аўтобусаў МАЗ. Праўда, рэальная колькасць павелічэння менш, чым аўтобусаў на дарогах Барысаўшчыны трохі меней. Так, для "кампенсацыі" набыткаў 20 верасня адзін з больш старых аўтобусаў МАЗ "вярнуўся з работы" ў аўтапарк на буксіры

ўшчэнт разбіты. Але гэта страта ненаўмысленная, якую прадбачыць практычна немагчыма. Большую трывогу выклікае магчымасць захавання набытых МАЗаў ад страт наўмысленных. Як захавань новых аўтобусаў ў прыстойным выглядзе ад сучасных вандалаў?

Служба інфармацыі "ГБ"

Нашы пластмасавыя вырабы – лепшыя!

20 верасня ва ўрачыстай абстаноўцы заводу пластмасавых вырабаў быў уручаны сертыфікат якасці. Гэта, акрамя ўсяго іншага,

зробіць прадукцыю завода больш прыябнай на замежных рынках.

Служба інфармацыі "ГБ"

А пра нашу вуліцу забыліся?

Жыхары нашага горада гана-рацца яго старажытнасцю і цікавай гісторыяй.

Тым больш прыемна было пра-чытаць у газетах пра намеры шмат што адрамантаваць і змяніць да 900-годдзя горада.

Большасць вуліц для ўладкаван-ня замацаваны за прадпрыем-

ствамі, а вось наша вуліца Дзяр-жынскага ад вуліцы Нармандыя Нёман да Схі як аб'ект, дзе будзе штосьці рабіцца, не значыцца. Думаем, што гэта несправядліва, тым больш, што па гэтай вуліцы ходзяць гарадскія і прыгарадныя аўтобусы.

М.Саўчык

"Чыгуначніку" – наша пашана

14 верасня пасля капітальнага рамонту адчыніла свае дзверы крама "Чыгуначнік". Аформле-ная ў "еўрастылі" яна пакідае прыемныя ўражанні і мала чым нагадвае былы магазін.

Прыемна адзначыць, што вонкавае і ўнутранае афармленне выканана па-беларуску, што

ўпрынычыце натуральна, але апошнім часам так нехарактэрна для Барысава.

Такая павага да беларускасці ў нашых умовах - гэта прыкмета сталасці і саліднасці гаспадароў крамы. Пажадаем ім поспеху!

Служба інфармацыі "ГБ"

Паважаныя чытачы!

Сёння вы атрымалі нумар газеты "Гоман Барысаўшчыны" на 12 замест 8-і старонак. Газета стала не толькі большай па памеру, але і больш разнастайнай па тэматыцы, афармленню. І гэта толькі пачатак! Хацелася б запэўніць сваіх чытачоў, што рэдакцыя прыкладзе ўсе намаганні, каб у самых бліжэйшых нумарах цалкам перайсці на такі фармат выдання.

А што мяркуеце вы, нашы чытачы, аб нашай газеце і тых зменах, што адбываюцца ў ёй апошні час. Што вам больш цікава, што менш? Што вы лічыце нажа-даным яшчэ ўдасканаліць у газеце? Пішыце, бо газета выдаецца менавіта і толькі для вас.

Рэдакцыйная рада газеты "Гоман Барысаўшчыны"

Мы ў хуткім часе зможам сустрэцца!

3 пачатку існавання газета "Гоман Барысаўшчыны" адчувае цяжасці з сустрэчамі са сваімі чытачамі. Але ў хуткім часе ўсё зменіцца. У кастрычніку наша выданне адкрывае

карэспандэнцкі пункт

у цэнтры Барысава па адрасе:

проспект Рэвалюцыі, 33.

Мяркуюцца, што першы час ён будзе працаваць раз на тыдзень.

Сачыце за абвесткамі.

Працягваецца падпіска на нашу газету на чацвёрты квартал. Нагадваем, што падпісны індэкс нашай газеты

64184

Кошт індыўідуальнай падпіскі без тэлевізійнага дадатку:

на 1 месяц - 120 руб., на 3 месяцы - 360 руб.

Кошт індыўідуальнай падпіскі з тэлевізійным дадаткам:

на 1 месяц - 400 руб., на 3 месяцы - 1200 руб.

Кошт ведамаснай падпіскі без тэлевізійнага дадатку:

на 1 месяц - 180 руб., на 3 месяцы - 540 руб.

Кошт ведамаснай падпіскі з тэлевізійным дадаткам:

на 1 месяц - 500 руб., на 3 месяцы - 1500 руб.

Святы

16 верасня ў памяшканні СШ № 18 вучні школы выхаднога дня і іх бацькі ўрачыста адзначылі 5762-і іўдзейскі новы год.

Духоўнасць

Яшчэ адна, трэцяя, пратэстанцкая царква пабудавана ў горадзе. Яна месціцца каля камбіната "Барысаўдрэў". Пастар Сяргей выказаў меркаванне, што яе адкрыццё паўплывае на палітычны маральнага клімату барысаўцаў.

***

Распачаліся падрыхтоўчыя работы па будаўніцтву праваслаўнай царквы ў Лядзішчах.

Аднаўленне

У Лошніцы пасля васьмігадовага перапынку адчыніў свае дзверы кінатэатар "Юнацтва". Гэта стала падставой для правядзення яркіх забаўляльных мерапрыемстваў.

Аварыі

17 верасня на вадаправодзе "Неманіца" адбылася адна з найбуйнейшых аварый за апошнія гады. На час, пакуль большасць горада засталася без вады, яе развозілі на спецыяльных вадавозах.

Круглы стол

У Барысаве прайшоў круглы стол на тэму "Мы і нашы правы". На ім абмяркоўваўся стан у нашым грамадстве правоў інвалідаў.

Фестывалі

На Менскім абласным фестывалі народнай творчасці "Напеў зямлі май" які адбыўся другога верасня, народны ансамбль народнай песні і музыкі са Старабарыскага Дома культуры "Траецкія музыкі" атрымаў дыплом III ступені, а ансамбль скрыпачоў "Аніма" з Барысаве атрымаў прыз ад Менскага абласнога камітэта па справах моладзі.

Кінематограф

У вайсковым гарадку Печы адбыліся здымкі масавых сцэн чарговага мастацкага фільма рэжысёра Пташукі.

Злёты

Па выніках Рэспубліканскага турыстычнага злёту, які адбыўся 19 верасня на рацэ Іслач (Валожынскі раён), каманда горада Барысаве заняла першае месца ў каманднай барацьбе. Нашы турысты ўзнагароджаны дыпламамі і памятным кубкам.

Спаборніцтвы

16 верасня ў Барысаве сярод школьнікаў горада прайшло першынство горада па тэхніцы непаходнага турызму.

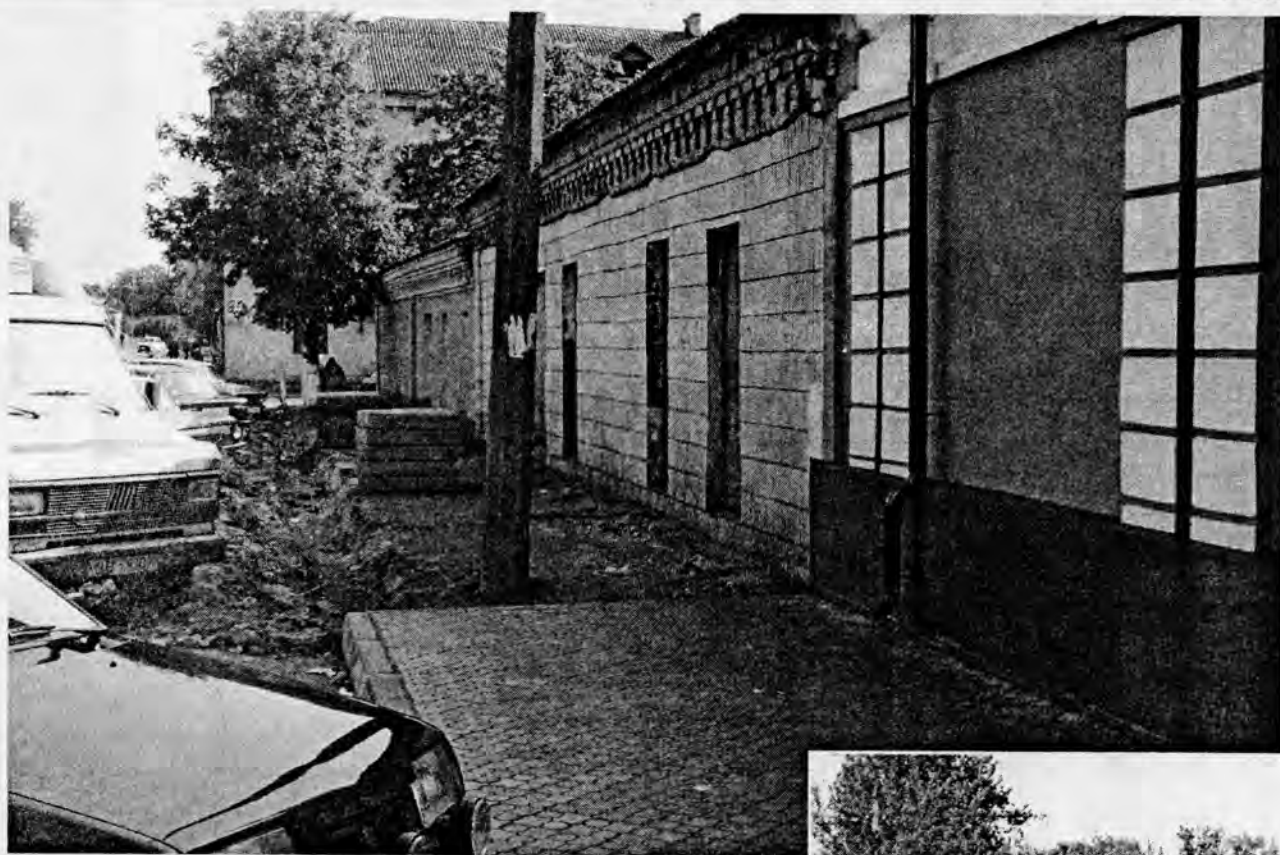
Служба інфармацыі "ГБ"

Кароткатэрміновыя, эфектыўныя, недарагія курсы ў Лядзішчынскім ГДА:

- "Хатні цырульнік",
- "машыністка - справавытворца",
- "закройшчык - кравец",
- "школа манекеншчыцы",
- "клуб здароўя",

а таксама працягваецца набор у гурткі бальнага танца, народнага танца, стэп - аэробіка, шэйпінг.

Даведкі па тэлефоне 9-82-21

На сённяшні час рэдакцыя газеты "Томан Барысаўшчыны" не атрымала з Барысавскага гарвыканкама адказ на свой зварот, які быў надрукаваны ў мінулым нумары. Пры яго паступленні ён будзе адразу надрукаваны.

Рамонт ходнікаў у цэнтры старога горада (злева). Вокны гандлёвых радоў так і застаюцца амаль на ўзроўні зямлі?

Свежыя гурбы з пяску і будаўнічага смецця на месцы рова барысавскага гарадзішча (знізу)

Апасенні апраўдваюцца

Зараз каля гандлёвых радоў у цэнтры старога горада працягваецца рамонт ходнікаў з укладкай пліткі. На жаль, тэма апасенні, што ўказваліся ў звароце да старшыні Барысавскага гарвыканкама ў сувязі з падрыхтоўкай да 900-годдзя горада, апраўдваюцца. Рамонт ходнікаў здзяйсняецца без уліку першапачатковага ўзроўню будынкаў над зямлёй. Больш таго, укладка такіх "грунтоўных" ход-

нікаў сведчыць аб тым, што ніякая рэстаўрацыя гандлёвых радоў не плануецца.

Не лепей зараз стан спраў на замчышчы. Рэшткі абарончага рова і само замчышча XIV – XIX стагоддзяў пад салодкім абяцанні да падрыхтоўкі да юбілею горада, якія чуваць паўсюль, працягвае засыпацца.

В.Стэфановіч

Дзеці – будучыня краіны

Менавіта пра іх, пра дзяцей, пра іх адукацыю гаварылі педагогі горада на сваім пленарным паседжанні, якое адбылося 29 жніўня ў Палацы культуры. На форуме прысутнічалі імянітыя госці: Гумінскі В.А. – дэпутат Палаты прадстаўнікоў ад нашага горада, першы намеснік старшыні Менскага аблвыканкама Дражын У.Н., міністр юстыцыі РБ Шчарбак Ю.І. і старшыня гарвыканкама Бургун В.І.

І даклад загадчыка аддзела адукацыі Бойкі А.А., і выступленні педагогаў – усе нацэлявалі на выкананне рэформы школы, на выкарыстанне новых адукацыйных тэхналогій.

У навучальных устаноў горада ёсць дасягненні, якія былі выражаны ў лічбах: 47,6% вучняў горада ахоплены дыферэнцыраваным навучаннем, пяць гадоў запар горад займае I месца ў абласной алімпіядзе, 38 класаў горада працуюць па новай тэхналогіі Эльконіна – Давыдава, 45 класаў

– па тэхналогіі "Крок за крокам". Але былі і трывожныя лічбы: больш за 50% вучняў горада слаба засвойваюць праграму, у школах шмат другадзяткаў, па – ранейшаму высокая падлеткавая злачыннасць, падлеткі, які і дарослыя, не пазбягаюць алкаголю, расце небяспека наркаманіі.

І яшчэ адзін, можа быць, самы трывожны фактар – большасць вучняў падыходзіць да заканчэння школы ўжо з аслабленым здароўем.

Як сумяшчальны высокія вучэбныя нагрукі і зберагчы здароўе дзяцей?

На гэтае пытанне, на жаль, пакуль адказу няма.

І ўсё ж, пабыўшы ў атмасферы адукацыйнай грамадскасці горада, паслухаўшы размовы настаўнікаў у перапынках пленарнага паседжання, пераканаўся, што справа адукацыі ў руках нераўнадужных людзей.

М.Пучыла

Пафарбавалі – і дзіву даліся!

Нават "старажылы" школы № 1 забыліся, калі апошні раз рамантавалі фасад школы. Апошні дзесятак гадоў пануры выгляд будынка нікім чынам не нагадваў дзіцячую ўстанову.

І вось становішча змянілася. Яшчэ малары не скончылі працу, як многія раптам заўважылі, што ў школы ёсць карнізы і калоны. Аказваецца, і ў 30-я гады маглі будаваць?

М.Пучыла

Чаму б не зрабіць на карысць усім?

Зараз, у сувязі з набліжэннем 900-годдзя Барысаве, шпаркімі тэмпамі распачата рэканструкцыя шэрагу гарадскіх вуліц. У сувязі з гэтым хацелася б унесці адну прапанову.

Як вядома, транспартная праблема то больш востра, то менш паўстае ў горадзе практычна перад усімі. Але часта яна можа быць проста вырашана на асабістым узроўні з дапамогаю рова, што многія жыхары і робяць. Тым больш, што інфраструктура горада часта проста сама вымушае рабіць такія выбары. Напрыклад, вам трэба дабрацца з раёна Танкавага завода да 4-й паліклінікі, ці наадварот. На машыне па гарадскіх вуліцах гэта будзе далёкі шлях са шматлікімі скрываўленнямі і святлафорамі. Не менш простым ён будзе і на

гарадскіх аўтобусах. На ровары ж напрамкі ён будзе ў 2-3 разы бліжэй. І такіх прыкладаў можна прывесці шмат.

Ці не было б мэтазгодна пры рэканструкцыі вуліцаў горада ствараць інфраструктуру веладарожак і ахоўваемых стаянак для ровараў? Гэта дазволіла б шмат каму аблегчыць і зрабіць больш хуткім і таным для сябе перамяшчэнне па Барысаве, аблегчыла транспартную праблему ў горадзе наогул, і, галоўнае, паспрыяла б здароваму ладу жыцця тутэйшых жыхароў.

Магчыма, што грошы, якія трацяцца на набыццё аднаго аўтобуса, далі б значна большы эффект і карысць, калі б іх патрацілі на ўтварэнне інфраструктуры для веласіпедыстаў горада.

А.Гурскі

Выбары завершаны – вада адключана

9 верасня адбыліся выбары прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. Карэспандэнт нашай газеты прысутнічаў падчас іх правядзення на адным з барысавскіх гарадскіх участкаў.

Шмат дзівосаў яму давалося там убачыць. Напрыклад, нескладзеныя бюлетэні пры ўскрыцці ўрны для папярэдняга галасавання. Гэта пры тым, што праз адтуліну іх можна было закінуць толькі склаўшы некалькі разоў. У цэлым было зроблена ўсё, каб назіральнікі нічога не змаглі "назіраць". Нават падлік галасоў пракантраляваць не было магчыма, не толькі назі-

ральнікам, але і звычайным сябрам участковай камісіі.

Як ужо паведамлялася, па афіцыйных дадзеных па Барысаве за Гайдукевіча прагаласавала 2,8% выбаршчыкаў, за Ганчарыка 22,1%, за Лукашэнка 67,1%. Па раёну гэтыя лічбы адпаведна склалі 1,2%, 8,3%, 85,5%. Якія ж былі сапраўдныя вынікі галасавання, мы, пэўна, неведваемся ніколі.

Выбарчая кампанія завершана. Гарачая вада ў Барысаве адключана, кошты пайшлі ўверх...

Служба інфармацыі "ГБ"

Турыстычнае агенцтва
Вул. Будаўнікоў, 47
Тэл. 5-48-45, 4-43-33

Багіра

Экспедыцыі па Беларусі:

Полацк, Брэст, Гродна, Жыровіцы, Наваградск і інш.

Экспедыцыйныя туры па гарадах Еўропы

Масква, С-Пецярбург, Варшава, Вільнюс, Пскоў (Пушгоры)

Тэатры г. Менска

Пераканайцеся - нашы кошты лепшыя, абслугоўванне бездакорнае

“Aqua omnia sunt”

“Вада існуе ўсюды”, - казалі ў старажытным Рыме. Тым не менш, жыхары горада, які стаіць у атачэнні лясоў і балотаў, на працягу дзесяці гадоў пакутавалі ад яе нястачы. Толькі сёлета барысаўцы змаглі нарэшце забыцца пра графік падачы вады. Калі казаць пра смак барысаўскай вады, то хочацца падзяліцца асабістым уражаннем. Гэтым летам давялося пабываць больш як у дзесяці гарадах Расіі на абшары ад Масквы да Краснаярска. І практычна ўсюды нас папярэдзілі: толькі не піце вады з-пад крана. Сапраўды, смак і якасць вады ў Маскве, уральскім Міясе, Кемераве, Новакузнецку, Томску такія, што без грунтоўнай хатняй ачысткі немагчыма ні напіцца, ні зварыць кубак гарбаты. А гэткай смачнай вады, як барысаўская, паспрабавалі мы толькі са свідравіны ў саянскай тайзе. Але гэта суб’ектыўнае меркаванне. Што кажуць людзі, якія штодня забяспечваюць нас вадой?

Адкуль прыходзіць вада, якую мы ўжываем? Якую яна мае якасць? Што было зроблена сёлета для паляпшэння водазабеспячэння горада? Як улічваецца колькасць вады, спажытай насельніцтвам, і як аплатаваецца? На гэтыя і іншыя пытанні нам адказала Ганна Аляксандраўна Іванова, начальнік вытворчага аддзела камунальнага ўнітарнага прадпрыемства “Барысаўводаканал”:

***

Уся вада для патрэбаў горада паступае з артэзіянскіх свідравін, з Бярэзінска-Дняпроўскага і Бярэзінска-Сожскага ваданосных гарызонтаў, якія заліваюцца на глыбіні ад 60 да 90 м. Вада падымцаецца праз тры водазаборы: “Неманіца”, “Лядзішча” і “Ваенны гарадок Лядзішча”, якія налічваюць 56 свідравін, з якіх сёлета дванаццаць былі адноўленыя, гэта значыць, перабудаваныя нанова, што дазволіла значна павялічыць колькасць вады, якая з іх паступае. Акрамя таго, буравікі з гомельскага прадпрыемства “Дэльта”, якія праводзілі гэтыя работы, паставілі на свідравінах вельмі якасныя сучасныя фільтры. Такая рэканструкцыя дазволіла павялічыць пад’ём вады на 200 тысяч кубаметраў штомесячна. Дасягнуты ўзровень дазваляе падаваць ваду жыхарам горада бесперапынна на працягу ўсяго дня. Ноччу напор вады змяншаецца і падтрымліваецца на ўзроўні дастатковым для патрабаванняў пажарнай бяспекі. На водазаборах уначы час ідзе напавуенне рэзервуараў. Трэба адзначыць, што пасля адмены графіка адразу павялічыўся аб’ём вады, спажытай насельніцтвам. У мінулым месяцы барысаўцы скарысталі на свае патрэбы на 100 кубаметраў вады больш, чым звычайна.

***

Якасць вады, якая падымцаецца з вышэйназванай глыбіні, адпавядае дзяржаўным стандартам і не патрабуе дадатковай ачысткі. Гэтая адпаведнасць пастаянна правяраецца лабараторыяй “Водаканала”, якая вядзе рэгулярны бактэрыялагічны, хімічны і радыёметрычны кантроль. Вада правяраецца на пах, прысмак, колернасць, мутнасць, наяўнасць нітрытаў і нітратаў, жорсткасць, кантралюецца ўзровень наяўнасці жалеза, медзі, фтору, хрому, стронцію і яшчэ цэлага шэрагу хімічных элементаў. Трэба адзначыць, што стандарты, якія дзейнічаюць у нашай краіне, па многіх параметрах больш строгія, чым заходнееўрапейскія, дзе шырока практыкуецца ачыстка вады праз хатнія фільтры.

***

У пачатку 90-х гадоў прэса пісала пра забруджванне падземных водаў на водазаборы “Лядзішча” хромам і свінцом. Трэба сказаць, што інфармацыя пра забруджванне свінцом не адпавядала рэчаіснасці, а вось забруджванне вады хромам назіралася на некалькіх свідравінах. Менскія геалагі лічаць, што гэта звязана з захаванымі ў час вайны адходамі вытворчасці танкавага завода. На сённяшні дзень усе свідравіны, якія давалі ваду з павышаным узроўнем хрому выведзены з эксплуатацыі і затампаваны. Зліквідавана і ферма ў раёне водазабору “Неманіца”, прысутнасць якой пагражала якасці здабываемай вады.

***

Улік вады, скарыстанай прадпрыемствамі горада, вядзецца ў абавязковым парадку па лічальніках. Індывідуальныя лічальнікі ў квартэрах гараджан пакулі што рэдкасць. Поўнаасцю імі абсталяваны толькі дамы, здадзеныя ў эксплуатацыю пасля 1995 года. Прыблізна на 30 працэнтах жыллёвага фонду адлік праводзіцца па групавых лічальніках, г.зн. што на шматпавярховы дом усталяваны адзін лічальнік, а колькасць спажытай вады раскідваецца на жыхароў адпаведна колькасці жыльцоў у кожнай кватэры. Колькасць вады, якую ўжываюць іншыя жыхары горада, падлічваецца па нарматывах, якія зацверджваюцца Менаблвыканкамам.

***

Па пытанню ўстаноўкі кватэрнага лічальніка можна звярнуцца як ў “Водаканал”, так і ў любую арганізацыю, якая мае ліцэнзію на такія работы. Скідак на ўстаноўку лічальнікаў не прадугледжваецца, але існуе скідка для спажыўцоў, якія жывуць у дамах, уведзеных у эксплуатацыю раней 1995 года. Пасля ўсталявання лічальніка на працягу трох гадоў плата за карыстанне вадой змяншаецца на 10 працэнтаў. Прадпрыемства “Водаканал” мае свой цэх па рамонту і паверцы лічальнікаў, які абслугоўвае як прадпрыемствы, так і насельніцтва.

***

Што тычыцца памеру аплаты за карыстанне вадой, то ён вызначаецца не прадпрыемствам, а міністэрствам эканомікі. На сённяшні дзень насельніцтва аплатавае прыблізна трэцюю частку выдаткаў на падачу вады. Безумоўна, што гэтае становішча ненатуральнае і плата паступова расце. Будзе яна павышацца і надалей. У такіх умовах выкарыстанне індывідуальных лічальнікаў аблегчыла б для барысаўцаў цяжар пераходу да стопрацэнтнай аплаты за камунальныя паслугі.

Запісала Е.Граковіч

Маленькі юбілей

На вуліцы Чапаева насупраць завода “Аўтагідраўзмацняльнік” вось ужо дзесяць год будуюцца спартыўны комплекс. Пачыналася яго ўзвядзенне яшчэ ў часы Савецкага Саюза. Будаўніцтва то пачыналася, то спынялася, то зноў аднаўлялася. І так шмат разоў. Зараз засталася дабудоваць зусім трохі — дарабіць сцяну, дах і правесці пэўныя ўнутраныя работы. Колькі яшчэ год спатрэбіцца на гэта?

Прыгажосць і атрута ідуць побач?

Кожны час года мае сваю непаўторную адметнасць, па свайму ўпрыгожвае наваколле. Зімою белыя покрыў утварае адчуванне чысціні. Нават смецце і неўладкаваныя сцэжкі пад нагамі становяцца нябачнымі. Вясною ўсё пачынае аджываць, расці шпаркімі тэмпамі — надыходзіць свята жыцця. Лета са сваёй сонечнай спякотай і росквітам навакольнага жыцця так уздзейнічае на людзей, што ўсе думкі толькі пра адпачынак. Але надыходзіць восень. Яна на непрыяглы час яркімі жоўтымі і чырвонымі лісцямі, якія лётаюць у паветры, і, упаўшы, утвараюць на зямлі лёгкія паветраныя дываны, што так мілагучна шапочуць пад нагамі. У такі час усё навокал нас пераўтвараецца ў чароўны свет, які нікога не можа пакінуць абыхвак да сваіх яскравых фарбаў.

Але за любым святам прыходзяць будні. Лістота хутка ападзе, праз некалькі дзён паблякуць яе фарбы, а потым яна можа проста пераўтварыцца ў бруд. Такая перспектыва каля ўласнага дома ці на гарадской вуліцы не шмат каго вабіць. Каб гэта пазбегнуць, апаўшую лістоту намагаюцца найхутчэй убраць.

Часта яе проста спальваюць. Пры гэтым нярэдка ў безветранае надвор’е над Барысавам дым ад такіх вогнішчаў, якіх адначасова ў горадзе бывае не адна сотня, становіцца асноўнай крыніцай забруджвання наваколля. У паветра выкідваецца велізарная колькасць шкодных рэчываў, якія расліны назапасілі за ўсё лета. Нядаўня прыгажосць пераўтвараецца ў атруту, якую без свайго жадання вумушаны “спажываць” усе тутэйшыя жыхары.

Такое масавае, паступовае непрыкметнае “самаатручванне” адбываецца амаль штогод. Ці варта змагацца за чысціню такіх ахвяраў? Можа мае сэнс выкарыстоўваць больш экалагічна чысты спосаб пазбаўлення ад старой лісты.

Акрамя таго, тая біялагічная энергія, што застаецца ў лістве, пры спальванні не вяртаецца ў зямлю, гіне бессэнсоўна, а глеба з года ў год становіцца ўсё бяднейшай.

А.Роўда

Фэст

З 12 па 15 верасня ў культурным жыцці Барысава адбылася цікавая падзея - фестываль моладзі, які сабраў таленавітых маладых людзей з многіх гарадоў Беларусі і Расіі. На сцэнах ГПК і ДК завода “Аўтагідраўзмацняльнік” паказаны музычныя і тэатральныя відовішчы, уваход на якія быў бясплатным.

У рамках фестывалю 13 і 14 верасня ў ДК “Аўтагідраўзмацняльніка” прайшоў конкурс КВЗ, у якім бралі ўдзел каманды з Барысава, Жодзіна, Смалявічаў і падмаскоўных Мыцішчаў. Мне ўпершыню давялося пабываць на такім конкурсе, і мяне прыемна здзівіла цёплая, прыязная атмасфера, панаваўшая ў глядзельнай залі. Тутэйшая і прыезджая моладзь актыўна перажывала за свае каманды, не перашкаджаючы, разам з тым, іх выступленню. Юныя ўдзельнікі дэманстравалі высокі ўзровень артыстызму. Найбольш цікавым мне здаўся конкурс “Дамашняе заданне”. Самай вясёлай і знаходлівай была каманда тасцей

рэспублікі, якая і перамагла, хаця і з невялікім адрывам ад сапернікаў. У час іх выступлення зала проста дрыжала ад рогату. На другім месцы каманда са Смалявічаў, жодзінцаў - на трэцім, барысаўцы, адпаведна, на чацвёртым. Акрамя таго, былі вызначаны і ўзнагароджаны “Самы лепшы капітан”, “Самы лепшы КВЗ-шчык, КВЗ-шчыца”, “Самы юны ўдзельнік” і каманда, якой належыць “Самы вясёлы жарт”.

Думаю, што і глядачы, і ўдзельнікі свята на доўгі час атрымалі зарад добрага настрою, а таксама спадзяюся, што такія імпрэзы будуць праходзіць яшчэ і як мага часцей.

А.Шмідт

Выставы

З 13 па 15 верасня ў Цэнтральнай гарадской бібліятэцы прайшла выстава беларускіх і расійскіх мастакоў. На экспазіцыі было прадстаўлена каля 50 карцін.

Служба інфармацыі “ГБ”

З 7 па 30 верасня ў Цэнтральнай гарадской бібліятэцы праходзіць выстава былога барысаўца, а зараз менчука мастака Валерыя Шкарубы. Экспазіцыя мае назву “Паміж небам і зямлёй”. Яна ўключае 15 пейзажаў беларускай прыроды.

Служба інфармацыі “ГБ”

Мой нябожчык дзядуля любіў складаць лісты. І кожны свой ліст да нас у Сібір ён скончваў словамі: "Барысаў наш расце і прыгажэе". Што, дарэчы, тады, у 70-80 гады мінулага стагоддзя, было чыстай праўдаю. Што датычыцца сённяшняга часу, дык магчыма і не шпарка расце наш родны горад, але прыгажэе, безумоўна, і зараз, асабліва напярэдадні свайго 900-годдзя. І як заўсёды, на фоне прыгажосці і парадку ўсё больш нахабна лезуць у вочы з'явы, якія, "очкасты" частыя сабственнікі, называюць на Стаянаву і Алеінікаву - "жахі нашага гарадка".

Такім чынам, "жахі нашага гарадка" вачамі аўтаамацара

① "Мёртванароджаныя" светлафоры на скрыжаванні вуліц Будаўнікоў і Трусава

② Вуліца Дзяржынскага ў раёне базара ў старой частцы горада

③ Каля Новабарысаўскага рынка вельмі складана знайсці свабоднае месца для паркоўкі

④ Вуліцы нашага горада - гэта, пэўна, адзінае месца, дзе пануе поўная свабода і "дэмакратыя"

⑤ Пешаходны пераход каля рэчавога базара "Стадыён" - адно з найбольш напружаных месцаў

Жахі нашага гарадка

Жах першы: пад'езды да старога рынка. Прывабіўшы пакупніка-вадзіцеля таннымі сельскагаспадарчымі прадуктамі, стары рынак помсціць яму тым, што не выпускае са свайго наваколля, пакінуўшы не прымушчы праехацца па брудных калдобінах вуліцы Дзяржынскага альбо па Савецкай, што аднолькава "прыемна". Зразумела, юбілей, які зараўнае гэтыя страшэнныя калдобіны і пакрые старажытныя вуліцы новым асфальтам, а можа, дасць Бог, і прыгожым брукам, не за гарамі. Усяго год чакаць. Але я, закліканы ўласнік, думаю са страхам - няўжо яшчэ год біць падвеску і рызыкаваць глушыцелем ля такой прывабнай крамы "Меркурый" дзеля некалькіх кг смачных старабарысаўскіх памідораў ці гуркоў.

Некалькі слоў пра большую і лепшую палову чалавецтва - пешаходаў. Як слухна заўважылі незабыўныя Ільф і Пятроў, менавіта пешаходы стварылі аўтамабіль і парадзілі цэлы клан аўтамабілістаў, якія адразу зрабіліся проста крэўнымі ворагамі пешаходаў. Амаль кожны барысаўскі пешаход, мабыць, скажа, што аўтамабілісты ў нашым горадзе пешаходаў не паважаюць, у адрозненне ад Захаду, дзе іх шануюць і берагуць. Але ж я асмелюся заўважыць, даражэнькія, што там, на гэтым цудоўным Захадзе, і пешаходы шануюць і паважаюць аўтамабілістаў, ведаючы свае правы і абавязкі. Калі бачаць намяляваную на дарозе "зебру", то смела і спакойна ідуць па ёй, а ў іншых месцах на дарогу не лезуць, ведаючы, што гэта забароненая тэрыторыя.

Назіраць за пешаходамі нашага гарадка вельмі цікава. Тыя з іх, хто паслухмяна пераходзіць вуліцу ў месцах, для гэтага вызначаных, як правіла, людзі надвычай сціплыя і няўпэўненыя. Калі я бачу чалавека, які смела ідзе па белых палосках пераезд, то хочацца выказаць яму падзяку за добрае веданне сваіх правоў. Звычайна бывае наадварот. Трэба мець вялікае цяпленне, каб праехаць, прыкладам, па праспекце Рэвалюцыі. Спыняешся перад "зебрай", махамі рукі, запрашаючы пешахода прайсці. Не, ён будзе таптацца ля бардыра і не адразу пойдзе. А калі пойдзе, то чакай, што знянацку можа і павярнуцца ды пабегчы назад, да выратавальнага тратуара, як зрабіла днём адна бабуля. На чацвёртай ці пятай "зебры" прапускаць такіх пешаходаў ужо не хочацца, але трэба...

Жах другі: непрацуючыя святлафоры. Гэтая хвароба, вялабягучая ў напярэднія гады, сёлета перайшла ў эпідэмію. Праблема, зразумела, вядомая. Але хацелася б звярнуць увагу гарадскіх уладаў на тое, што не толькі машыны б'юцца, як велікодныя яйкі (дарэчы, колькасць ДТЗ сёлета заўважна павялічылася). Кожны дзень рызыкуюць жыццём усе барысаўцы, у тым ліку нашы маленькія грамадзяне. Паглядзім на раён вуліцы Гагарына ля стадыёна. Гэта не толькі гандлёвы цэнтр і сучасныя банкі, але і некалькі сярэдніх школаў, ліцэй, мастацкая школа і стадыён, дзе займаюцца юныя футбольныя таленты. Штодня дзеткі перабягаюць туды-сюды пераезд небяспечную вуліцу, а ў матуль сівую валасы з-за пастаяннай трывогі за іх жыццё. Зразумела, вялікая адказнасць ляжыць на вадзіцелях транспарта. Але ж яны таксама людзі, і ім вельмі цяжка прыходзіцца ў гэтай бытаніне.

Жах трэці: паркоўка ў раёне Новабарысаўскага рынка. Як бы ні балела душа ў старажыла горада, што нашы ціхі, утульны Барысаў пачынае поўніцца аўтааўтамабілямі, гэтага не пазбегнуць. Мы мусім думаць пра тое, як спалучыць інтарэсы ўсіх жыхароў, каб усім было і зручна, і ўтульна. Што робіцца ля Новабарысаўскага рынка, асабліва па выхадных днях, ведаюць усе, хто там бывае. Пешаходы толькі паспяваюць бараніцца ад жалезных жукоў, якія бесперапынна таўкуцца, спрабуючы знайсці месца для стаянкі. Новы рынак не мінае зараз ніводзін чалавек за рулем, бо тут склаўся цэнтр гандлю рознымі аўтааўтамабілямі. Яго наведваюць не толькі барысаўцы, але вадзіцелі з Жодзіна, Бабра, Крупак і іншых месцаў. Не пазайздросціць жыхарам навакольных дамкоў. Вулачкі маленькія, вузкія, яны не вытрымліваюць гэтай аўтамабільнай пошасці. Патрэба ў вялікай новай аўтастанцыі, мне здаецца, не толькі наспела, але ўжо пераспела. Другі шлях: стварыць на зручнай для гандляроў і пакупнікоў пляцоўцы адмысловы аўтарынак.

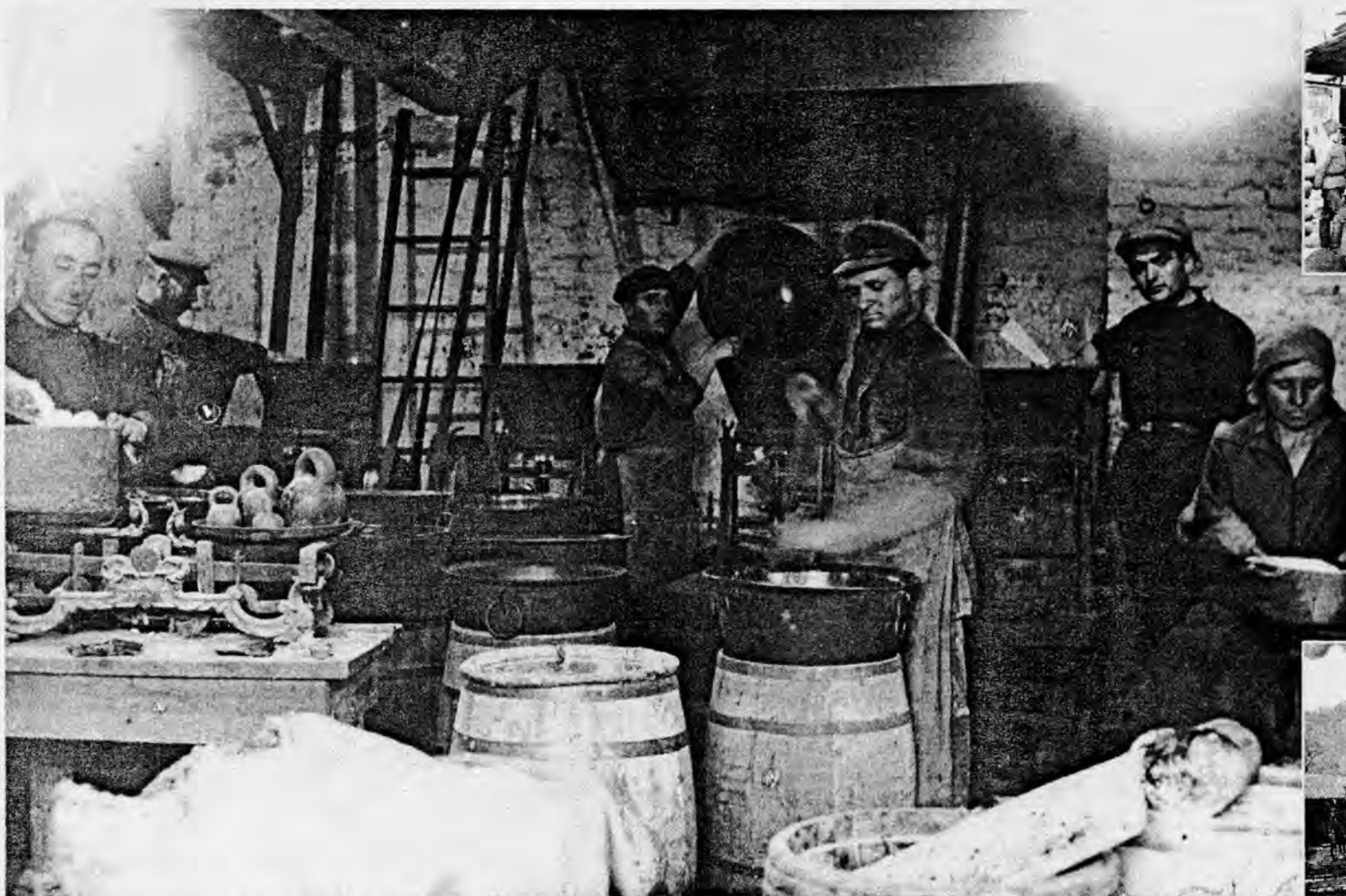
І ўжо канчаткова расчужаюць сваёй даверлівасцю пешаходы, якім падабаецца ісці па дарозе не насустрэч транспарту, а спіной да яго. Як ні заклікаюць кінцую гэтую небяспечную звычайку міліцыя, прэса і тэлебачанне - яны ўсё ідуць і ідуць. Я гляджу на гэтыя спіны з акна аўтамабіля і губляюся ў здагадках: "Чаму яны мне, вадзіцелю, гэтак давяраюць?" А раптам на нейкай вузкай вуліцы, прыкладам, Дымкі, трэба будзе размінуцца з моцным грузавіком, і мы ўсе разам сустрэнемся. Няўжо я буду павінна кінцую са сваёй машынай на цяжкім грузавіку, каб выратаваць празмерна даверлівага небараку, які не бачыць, што робіцца на дарозе?

Шаноўныя землякі, пешаходы і вадзіцелі! Давіце ісці насустрэч адзін аднаму ў прамым і пераносным сэнсе, каб мы не палыхалі і не пракліналі адзін аднаго, а жылі побач доўга і ішчасліва ў гэтым цудоўным старажытным горадзе - нашым Барысаве.

Е.Граковіч

Прыгатаванне запальваючай сумесі (злева). Крайні злева - майстр Гінзбург.

Пачатковы працэс вытворчасці запалак (зверху). Падрыхтоўка асіны для разразання на чушкі.

Агульны выгляд фабрыкі (знізу)

Вытворчасці запалак у Новабарысаве 100 год

Пэўна, самы вядомы тавар, які вырабляюць у нашым горадзе і па якому ведаюць Барысаў не толькі на Беларусі, а і за яе межамі, - гэта запалкі. Нямаю слоў сказана пра іх недастатковую якасць, шмат складзена на гэтую тэму анекдотаў. Аднак без іх як 100 год таму, так і зараз ніхто не можа абыйсціся.

Тутэйшыя вытворцы запалак у Барысаве ўжо даўно сталі практычна манопалістамі ў сваёй галіне на Беларусі ды і не толькі. Аднак не так проста ўсё пачыналася.

З 1891 года ў Барысаве на левым беразе Бярэзіны існавала запалкавая фабрыка "Вікторыя", якая была заснавана і кіравалася кампаніяй "Саламон і Гершман". Тэхнічным кіраўніком фабрыкі быў пляменнік Гершмана Ісідор Берман. У 1896 годзе пры крушэнні цяжніка Гершман быў забіты, а яго частка ўласнасці фабрыкі перайшла да яго жонкі. Прадпрыемства дынамічна развівалася і добра працавала, давала немалы прыбытак. Відаць таму Саламонаў меў на мэце стаць адзіным яго ўладальнікам. Без вялікіх праблем ён угаварыў удаву Гершмана прадаць сваю частку фабрыкі за 25000 рублёў. Аднак з пазбаўленнем ад Бермана былі праблемы. Пляменнік Гершмана быў адзіным, хто валодаў таямніцай прыгатавання запалкавай масы. У дадатак ён быў вельмі энергічным і кваліфікаваным кіраўніком.

Саламонаў знайшоў наступнае рашэнне сваёй "праблемы". Ён угаварыў Бермана пабудаваць новую запалкавую фабрыку ў Магілёве на супольных пачатках. Берман мусіў асабіста паехаць у горад над Дняпром, каб выбраць месца для вытворчасці. Паколькі ён быў адзіным знаўцам прыгатавання запалкавай сумесі, то вымушаны быў перадаць ад'ездам перадаць яе "таямніцу" камусьці са службоўцаў фабрыкі. Саламонаву ж гэта і трэба было, і адразу па ад'ездзе Бермана з Барысаве ён быў звольнены.

Пакрыўджаны Берман не здаўся. Ён звярнуўся да вядомага тутэйшага землеўладальніка І. Каладзева з просьбай дапамагчы яму з будаўніцтвам новай фабрыкі ў Новабарысаве. Каладзеў быў зацікаўлены ў развіцці Новабарысавы, таму вылучыў у арэнду Берману неабходную для будовы вытворчасці запалак зямлю ў паўварсты ад чыгуначнай станцыі.

Уласныя сродкі Бермана абмяжоўваліся 6000 рублёў, што было недастаткова. Каладзеў абяцаў яму выдаць закладную на абсталяванне і ў якасці абаротных сродкаў 23000 рублёў пад 3,5% гадавых у тым выпадку, калі будзе пабудаваны будынак фабрыкі.

Берман пабудаваў фабрыку з разлікам вытворчасці да 200 скрынак запалак у дзень. Каладзеў у сваю чаргу стрымаў сваё абяцанне. Такім чынам, 23 кастрычніка 1901 года фабрыка пад назвай "Бярэзіна" пачала працаваць. На ёй выконваўся увесёлы цыкл вытворчасці запалак, за выключэннем клейкі каробак. Гэту стадыю працаўнікі выконвалі на даму.

Праз 9 месяцаў на шчупальным аддзяленні адбыўся пажар, які яго знішчыў. Аднак фабрыка была застрахована на 22500 рублёў, таму Берман атрымаў страхавую суму ў хутка ўсё аднавіў.

Моцную канкурэнцыю "Бярэзіна" мела з боку фабрыкі "Вікторыя". У дадатак прадукцыя Саламонава была больш таннай. Пад другую закладную Берман атрымаў ад вядомага на той час менскага ліхвяра Лур'е 15000 рублёў пад 7,5% гадавых. Аднак справы пайшлі не так, як хацелася б. У 1903 годзе Берман аб'явіў сябе банкрутам і ўцёк за мяжу. Каладзеў наклаў арышт на фабрыку і паставіў да яе сваіх вартаўнікоў. Лур'е, каб вярнуць свае грошы, быў вымушаны ўгаварваць Бермана вярнуцца, заняць месца кіраўніка і здаць фабрыку ў арэнду. У кастрычніку 1903 года Берман вяртаецца. Тым часам Лур'е прадае рухомую маёмасць фабрыкі, а саму яе здае ў арэнду тэрмінам на 6 год самому сябе. У выніку гэтых маніпуляцый Берман пачынае дармова кіраваць фабрыкай, а Лур'е без абмежаванняў выдаткоўвае на яе грошы з разліку 7,5% гадавых. Чысты прыбытак дзеліцца папалам. Фабрыка мяняе назву - "Бярэзіна". Арэндатар Лур'е і пачынае працаваць. Аднак у лістападзе 1904 года адбываецца пажар, ад якога яна цалкам згарае. На гэты раз фабрыка была застрахована на 24000 рублёў. Страховыя грошы па першай закладной атрымаў Каладзеў і адразу перадаў Берману пад другую закладную на аднаўленне фабрыкі. Дадаў грошы і Лур'е. У выніку фабрыка была хутка адноўлена і ў лютым 1905 года пачала працаваць.

Асінавая сыравіна для запалка-

вай саломкі і бяроза для сядзення нарыхтоўваліся ў Стара-Барысаве ў маінтку Вялікага князя Мікалая Мікаласавіча. Хімічныя прадукты набываліся за мяжой.

З пачатку арэнды фабрыкі Лур'е яна пачынае прыносіць прыбытак. Гэта дазволіла ў 1906 годзе арганізаваць дадатковую вытворчасць - выраб сядзенняў. Гэтым займаліся 20 рабочых, якія выпускалі па 30 тузінаў дзірчатых сядзенняў у дзень. У далейшым гэта вытворчасць пашыралася, колькасць працаўнікоў павялічылася да 60, а ў 1911 годзе быў пабудаваны для гэтых мэтай спецыяльны мураваны корпус. Дзейнічала гэта вытворчасць да 1914 года і была спынена па прычынах пачатку вайны.

Адначасова з вытворчасцю сядзенняў быў пабудаваны двухпавярховы будынак для каробка-клеючых машын і рабочы перайшлі з дамоў на фабрыку. З пераходам на машынную вытворчасць павялічыўся выпуск запалак да 11000 скрынак у месяц, а колькасць працаўнікоў дайшла да 500 чалавек. У тым жа 1906 годзе на фабрыцы была арганізавана вытворчасць тачак. Гэтым займалася 10 чалавек, якія рабілі 300 тачак за сезон. У такіх умовах Лур'е вырашыў надалей не працаваць на арэндных пачатках, а стаць кампаньёнам. З гэтага моманту фаб-

рыка пачала называцца "Фабрыка "Бярэзіна". Уладальнік Лур'е і Берман". Тэхнічным кіраўніком застаўся Берман, а Лур'е накіраваў на фабрыку сваю давераную асобу.

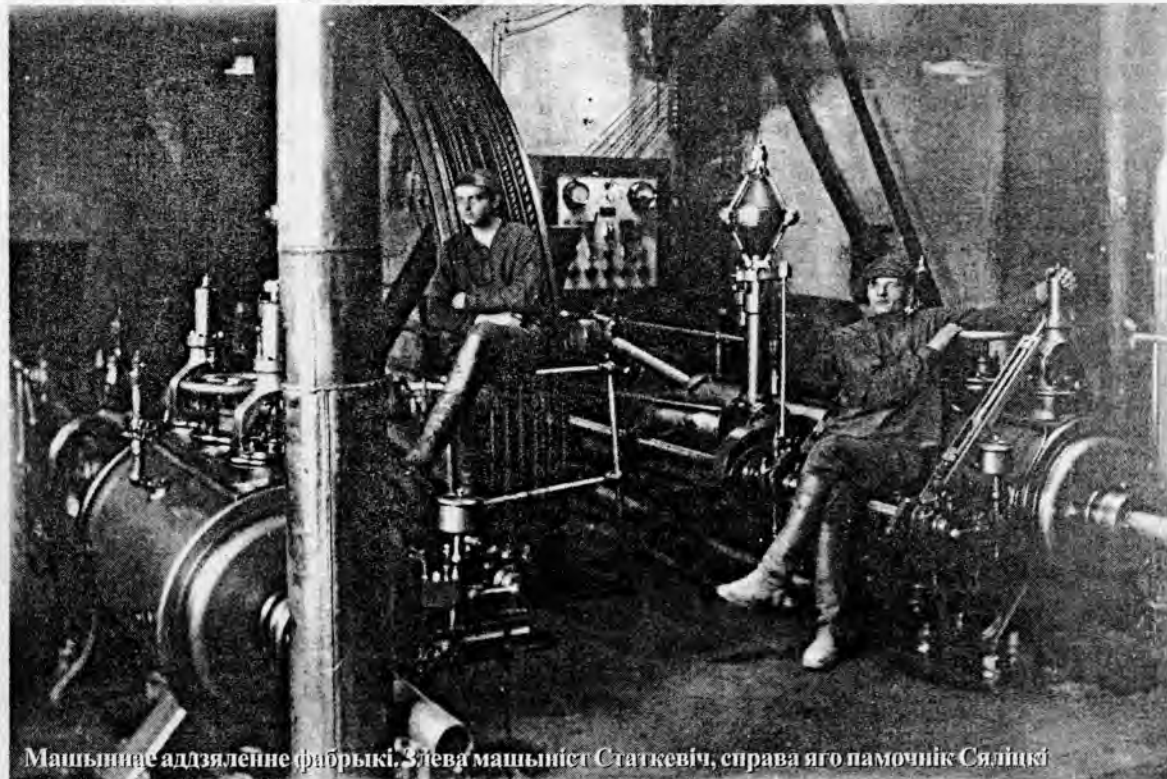
У першыя гады існавання фабрыкі "Бярэзіна" мела месца жорсткае канкурэнцыя паміж ёю і "Вікторыяй". Па сваёй якасці запалкі фабрыкі "Бярэзіна" былі лепей, але "Вікторыя" прадавала свае запалкі таней. Аднак з далучэннем да справы Лур'е "Бярэзіна" пачала выцясяцца "Вікторыя" і змагла захапіць каля 80% ад усяго рынку. Тым не менш рынак збыту быў для "Бярэзіны" недастатковым. Становішча стала горшым, калі ў 1906 годзе быў утвораны запалкавы сіндыкат, які ўсталяваў норму выпрацоўкі запалак, зыходзячы з першых гадоў працы. Таму яшчэ ў 1905 годзе фабрыка накіроўвае свайго прадстаўніка на Каўказ для заключэння дагавору на пастаўку ў Персію сваёй прадукцыі. Намаганні прынеслі плён. Пасля пачатку друкавання этыкетак на персідкай мове гэты гандаль пайшоў асабліва добра. У 1906 годзе ў Персію было пастаўлена да 70000 скрынак запалак. У 1907 годзе была заключана дамова на пастаўку туды не менш за 5000 скрынак запалак у месяц з магчымасцю неабмежа-

ванага павелічэння паставак.

Вайна 1914 года закрыла рынак збыту ў Персію. Аднак пачаўся ажыятажны попыт на мясцовым рынку. Восенню 1915 года, пры націску немцаў, частка абсталявання фабрыкі была вывезена ў Мурам. Падзеі лютага 1917 года адбіліся толькі тым, што фабрыка перайшла на 8-і гадзінны дзень замест 10-і гадзіннага. На пачатку 1918 года горад быў акупіраваны немцамі. З-за недахопу сыравіны фабрыка працуе па тры дні на тыдні. Потым пераходзіць на шасцідзёнку. Прадукцыя ў гэты час пастаўляецца на Украіну. Пасля адступлення немцаў фабрыка падпарадкоўваецца Галоўзапалцы ў Маскве. У 1919 годзе пры прыходзе палякаў фабрыка была разрабавана і спыніла сваю дзейнасць. З вяртаннем былых уладальнікаў яна аднаўляе сваю дзейнасць. Пры адступленні палякаў абсталяванне фабрыкі дэманціруецца і яна зноў не працуе. Праз тры месяцы яна аднаўляе сваю дзейнасць. Першым чырвоным дырэктарам фабрыкі быў Ш.Зайндберг.

Т.Кандзідава,
супрацоўнік Барысаўскага
дзяржаўнага аб'яднанага музея

Фота пачатку 20-х гадоў XX
стагоддзя

Машыннае аддзяленне фабрыкі. Злева машыніст Статкевіч, справа яго памочнік Сяліцкі

Дом, у якім нарадзіўся і
пэўны час жыў В.Гігевіч
(зверху)

Цэнтральная вуліца
Жыцькава - вуліца Ветэранаў
(злева)

Жыцькава ад слова

Газета "Гоман Барысаўшчыны" ўжо не раз рыхтавала вялікія матэрыялы пра тутэйшыя вёскі і мястэчкі. Нашы чытачы ўжо мелі магчымасць пазнаёміцца з багатай гісторыяй і слаўнымі сучаснымі традыцыямі Зембіна, Мётчы. Мяркуецца працягваць цыкл такіх публікацый і ў далейшым. Сёння мы знаёмім чытачоў з вёскай Жыцькава Прыгараднага сельсавета.

Багатыя лясы, невялікая рака, урадлівая глеба – гэта тое, што трэба для ўзнікнення пасялення. Усё гэта ёсць у наваколлях вёскі Жыцькава. Таму не дзіва, што гэты край быў заселены яшчэ ў найстаражытныя часы. Сведчаннем гэтаму з'яўляюцца шматлікія знаходкі старажытных каменных сякераў на працягу XIX, XX стагоддзяў. Захавалася да нашага часу і тутэйшае абарончае пасяленне – гарадзішча, што было ўтворана на ўзвышшы каля Схі ў VI – V стагоддзях да нашай эры. Яно вядома жыхарам вёскі пад назвай "замак".

Са старых часоў да нашых дзён у наваколлі Жыцькава захавалася нямала спрадвечных назваў мясцовасцей, былых дарог. Сярод іх Судава гара. Старыя жыхары казалі, што раней людзі калі праходзілі каля яе,

прыціхалі, стараліся прайсці гэта месца хутчэй. Лічылася, што на Судавай гары адбываліся нейкія таямніцы, жыла нячыстая сіла, якая наклікала на падарожнікаў бяду, хваробу. Паходжанне назвы Судава гара ўжо даўно згублена, але відавочна, што там было паганскае капішча. Не выключана таксама, што ў часы сярэднявечча гэта было месца для правядзення копных або якіх іншых sudoў.

Дзякуючы людзям, якія шануюць і захоўваюць сваю спадчыну, зберагліся і не згубілі тлумачэння свайго паходжання такія тамтэйшыя назвы, як Забор'е, Глінішчы, Дуброва, Бабнік і многія іншыя. Захаваліся старыя назвы шляхоў: "Канторская дарога" (шлях на Кішчыну Слабаду) і "Радзілаўскі тракт" (шлях на Старабарысаў). Калі ўлічыць, што напрыканцы

XVIII – пачатку XIX стагоддзя ў Старабарысаве знаходзіўся галоўны маётак Барысаўскага староства Радзівілаў, то паходжанне назвы тракта становіцца відавочным.

Найбольш старое пісьмовае сведчанне пра Жыцькава можа быць аднесена да 1642 года, калі яно ўзгадваецца ў земскай кнізе Аршанскага павета як сяло. На той час гаспадарыла ў ім Агапія Стэфанаўна, а само сяло адносілася да Барысаўскага замка (Барысаўскай воласці). У 1670 годзе тут было ўсяго 9 двароў.

На пачатку XIX стагоддзя (ў 1800 годзе) у Жыцькаве ўжо было 39 двароў і 305 жыхароў. У 1812 годзе падчас адступлення французў і іх пераправы праз Бярэзіну ў Студзёны праз Жыцькава праходзіла армія генерала Вітгенштэйна. Пасля вайны тут быў утвораны шпіталь, у якім было размешчана каля 3000 параненых як французў, так і рускіх. Аднак з-за эпідэміі тыфу, якая пачалася ў хуткім часе, амаль палова з іх загінула.

З 1812 года да нашых дзён

дайшлі звесткі, што французы ў вёсцы на старых могілках падчас адступлення схавалі золата. Іх нашчадкі на пачатку XX стагоддзя наведліся ў Жыцькава і па адзнаках на старой карце спрабавалі адшукаць той скарб. Шмат часу на гэта было згублена, але беспаспяхова.

На працягу XIX стагоддзя з-за вайны 1812 года, яе наступстваў і пазнейшых паўстанняў Жыцькава амаль не расце. Так у сярэдзіне 80-х гадоў XIX стагоддзя ў Жыцькаве быў 51 двор, а колькасць жыхароў вагалася каля 340 – 350. Гэта амаль столькі ж як на пачатку стагоддзя. На мяжы XIX і XX стагоддзяў назіраецца імклівы рост сяла. У 1908 годзе ўжо было 95 двароў (па іншых звестках 79) і 643 жыхароў, а ў 1917 годзе – 92 двары і 643 жыхароў. Дарэчы, у 1908 годзе ў Жыцькаве было 20 студняў, што па тых часах было вельмі шмат для такога населенага пункта.

З даўніх часоў у Жыцькаве існавала царква. У 1873 годзе яна ўзгадваецца як Багародзічная. Знаходзілася царква на

могілках і была прыпісана да прыхода ў Неманіцы. Меўся пры ёй зван, які было добра чуваць ва ўсім наваколлі. Побач з царквой была капліца. Знішчана царква была напрыканцы 20-х – пачатку 30-х гадоў XX стагоддзя.

Мела Жыцькава багатую традыцыю правядзення кірмашу. Праводзіўся ён штогод 21 верасня. Пачынаўся кірмаш каля царквы, куды з усёй ваколіцы на падводах у святочных строях з'язджаліся людзі. Праводзілася святочнае набажэнства, на якім тавар асвятчэўся. І толькі пасля таго пачынаўся гандаль. Колькі тут было самага рознага тавару! Самае цікавае, што ўсё прадавалася. Потым людзі разыходзіліся ў госці да сваякоў, знаёмых. Да позняга вечара звінелі песні і чуўся вясёлы гоман у кожнай хаце. І вось дзіва, нельга было сустрэць ніводнага п'янага чалавека!

Больш за сто год існуе ў Жыцькаве школа. Аднак звесткі пра яе досыць супярэчлівыя. У адных крыніцах адзначаецца, што яна была адкрыта ў 1889

Сучасны стан абарончага пасялення сярэдзіны I тысячагоддзя да н.э. на месцы Жыцькава - гарадзішча (злева), якое тамтэйшыя жыхары называюць "замак"

Абарончы вал гарадзішчча (справа). Яшчэ ў сярэдзіне XIX стагоддзя існавала два валы, паміж якімі быў абарончы роў

① Млын у вёсцы
Жыцькава - адзіны з
млыноў, які захаваўся
да нашага часу на
Барысаўшчыне

② Млынар
С.Матылёнак - апошні
млынар у нашым краі

③ Абсталяванне для
вырабу круп

④ Жорны

⑤ Унутры млына

“ЖЫЦЬ”?!

годзе. Аднак у журнале другога чарговага Барысаўскага павятовага земскага сходу ўказваецца, што двухкамплектная земская школа ў Жыцькаве заснавана ў 1905 годзе. Гэтая ж навучальная ўстанова ў 1911 годзе называецца двухкамплектным земскім народным вучылішчам, а ў 1917 годзе – аднакласным сельскім вучылішчам.

Войны, рэвалюцыі, рэпрэсіі і іншыя навалы, якія па чарзе змянялі адна адну ў XX стагоддзі, спынілі рост сяла. Сёння ў Жыцькаве пражывае меней за 600 чалавек.

Але не толькі старая гісторыя дае падставу жыхарам Жыцькава для гонару за сваю вёску. Самае каштоўнае ў ёй – яе людзі, асобныя з якіх вядомы не толькі на Барысаўшчыне ці Беларусі, але і за яе межамі. Адзін з іх – таленавіты празаік Васіль Гігевіч. Нарадзіўся ён 3 студзеня 1947 года. Вучыўся ў роднай вёсцы, Харкаўскім дзяржаўным універсітэце імя М.Горкага. Працаваў выкладчыкам фізікі на Харкаўшчыне. З 1970 года працуе інжынерам на Барысаўскім шклозаводзе імя Ф.Дзяржынскага. Прафесійнальнае пісьменніцкае майстэрства ўдас-

канальваў на Вышэйшых літаратурных курсах у Маскве. Потым працаваў на кінастудыі “Беларусьфільм”, у часопісе “Малодосць”. У 1977 годзе прыняты ў Саюз пісьменнікаў.

Першае апавяданне надрукаваў у “Полымі” ў 1972 годзе. Выдаў зборнікі “Спелыя яблыкі”, “Калі ласка, скажы”, “Жыццё”, “Астрыны на далёкіх азёрах”, “Доказ ад процілеглага”, “Мелодыі забытых песень”, “Каравель”, “Марсіянскае падарожжа”. У творчасці В.Гігевіча вельмі цікава спалучаецца глыбокае веданне быту, псіхалогія працоўнага чалавека і праблемы навукова – тэхнічнага прагрэсу. Жыцькаўская зямля ўзгадвала і такі рэдкі талент спявачкі, які мела Марыя Уладзіміраўна Адамейка. Працавала салісткай у Дзяржаўным народным хоры БССР. Асаблівай папулярнасцю карысталіся ў яе выкананні (і ў дуэце з А.Аўдзеенкай) народныя прыпеўкі і песні.

На працягу дзесяткаў гадоў (з 1953 па 1985 г.г.) на жыцькаўскай зямлі гаспадарылі вельмі каларытны чалавек Юданаў Феадосій Вавілавіч. Да прызначэння на пасаду старшыні калгаса “Маяк камунізму” праца-

Млыны ў Жыцькава існавалі з даўніх часоў. Найбольш старое ўзгаданне пра адзін з іх адносіцца да 1800 года. У 1908 годзе плаціна млына на рацэ Сха мела даўжыню 127 сажняў (271 метр), 3 сажані шырыні (6,4 метра) і 1,5 сажаня вышыні (3,2 метра). Меўся шлюзавы мост даўжынёй 17 сажняў (36,3 метра) і 2 сажні шырыні (каля 4,3 метра). На той момант яны знаходзіліся ў добрым стане.

Млын, які захаваўся да нашага часу, быў узведзены ў часы НЭПу і першапачаткова быў на паравой цязе і знаходзіўся ў цэнтры вёскі. На сённяшнім месцы млына ў 1939 годзе была ўзведзена электрастанцыя, якая прыводзілася ў рух вадой ракі Сха.

Электрастанцыя была знішчана падчас вайны партызанамі, але ў пасляваенны час была адноўлена. У хуткім часе выпрацоўваць электраэнергію на ёй стала нявыгадна і станцыя зачыняецца. На яе месца перавозіцца млын з цэнтры вёскі, але замест паравой цягі ставіцца спачатку на водную, а ў 60-х гадах XX стагоддзя пераводзіцца на электрычную. Тут можна было малоць муку, рабіць на драпцы крупу.

Разам з млыном пэўны час існавала і лесасілка з прыводам механізмаў ад вадзяной цягі ракі Схі. Але яе ўжо даўно няма.

Зараз млын працягвае працаваць. Кожную пятніцу тутэйшыя жыхары прыязджаюць да яго, як і шмат стагоддзяў таму іх продкі, каб памалоць збожжжа, што выгадалі на сваіх палетках.

ваў на савецкай і гаспадарчай рабоце. Пры ім калгас дабіваўся вынікаў, аб якіх можна толькі марыць сённяшнім кіраўнікам гаспадаркі.

У Жыцькаве нарадзілася і рабіла першыя крокі ў спорце

славутая беларуская лыжніца Алена Сінкевіч, якая дамаглася значных поспехаў на міжнародным узроўні (на жаль, некалькі гадоў таму трагічна загінула).

На ўскрайку вёскі ў маляўнічым месцы стаіць школа, у

якой, няма ніякага сумнення, сёння падрастаюць тыя, хто памножыць добрыя справы сваіх славетных землякоў.

Старонку падрыхтавалі
М.Мацельскі, Г.Касінская,
І.Белы

У 1986 годзе ў Жыцькаўскай сярэдняй школе была адкрыта першая зала краязнаўчага музея. Гісторыка – краязнаўчы матэрыял для яго сабраны вучнямі пад кіраўніцтвам Ясяновіч Анастасіі Сцяпанавны і Котава Рэма Васільевіча. Зараз іх справу працягваюць былыя вучні, а таксама дзеці выпускнікоў школы. Вынікам агульнай працы стала адкрыццё другой залы музея.

У першай этнаграфічнай залі можна пазнаёміцца з побытам беларусаў. Тут з цікавасцю раскажыць вам пра ручнікі, традыцыйнае адзенне. Жаночы нацыянальны касцюм прадстаўлены гарадзенскім строём. Прычым андарак быў сатканы і пашывы на самым пачатку XX стагоддзя. А вось мужчынскі касцюм – перададзены музею жыхарамі вёскі Жыцькава.

Другая зала раскажа пра гісторыю вёскі Жыцькава, яе школы. Пазнаёміць з лёсам аднавяскоўцаў у гады Вялікай Айчыннай вайны. Тутэйшыя экскурсаводы пакажуць вам калекцыю старых грашовых знакаў. Вашай увазе будзе прадстаўлена свідраваная сякера і сякера – клін, якія пацвярджаюць, што тэрыторыя вёскі ў глыбокай старажытнасці была заселена. Не кожны школьны музей можа пахваліцца акамянеласцямі марскіх ракавін, якія адносяцца да позняга палеаэою. Цікава? Спраўды. Бо гэтым знаходкам каля 60 мільёнаў год. У той час большая тэрыторыя Беларусі была заліта морам.

Ды наогул, ці можна ўсё пералічыць? Калі ласка, заходзьце! Усё вам пакажуць і раскажыць!

У этнаграфічнай залі музея
(злева)
Каменныя сякеры, што знойдзены ў навакольных Жыцькава (зверху)
Акамянеласці з экспазіцыі музея
(знізу)

Выглядз Брылёўскага поля на месца пераправы ў Студзёнку

БАРЫСАУШЧЫНА АД НАЙСТАРАЖЫТНЫХ ЧАСОЎ ДА СУЧАСНАСЦІ

(Працяг, пачатак у № 1-16, 18 - 20, 22 - 29 за 1996 - 2001 гг.)

У ноч з 16 на 17 лістапада французы скончылі пераправу. Для гэтага ім прыйшлося расчысціць масты ад павозак і ўцекачоў. Апошнім на правы бераг перайшоў каля 4-х гадзін ранку 17 лістапада корпус Віктора.

Калі ўцекачы зразумелі, што ўсе войскі перайшлі на правы бераг і масты хутка будуць знішчаны, кінутыя да пераправы. У паніцы і цісканіне зноў, як і 16 лістапада, загінула шмат цывільных французцаў. У палове дзевятага масты былі спалены. Пазней быў спалены і мост праз Гайну на Зембін.

З 30-тысячнага французскага войска, што падыйшло да Студзёнки, перабрацца на правы бераг здолела толькі 20000, з якіх баяздольнымі заставалася толькі 9000.

У 6 гадзін ранку 17 лістапада Напалеон выйшаў з Занівак і накіраваўся ў Зембін. Там ён на пэўны час затрымаўся, пасля чаго рушыў на Камень і Плешчаніцы, дзе правёў наступную ноч.

Тым часам у Барысаў з усходу праходзілі маскоўскія войскі. У горадзе яны не затрымліваліся. Былі зробленыя платформы, на якіх жаўнеры перапраўляліся праз Бярэзіну і рушылі далей. Сам Кутузаў звярнуў з асноўнага шляху і праз Бярэзіну пераправіўся ў іншым месцы.

Пасля пераправы французцаў на яе месцы і ў Бярэзіне засталася шмат палеглых вайскоўцаў і цывільнага насельніцтва, шмат параненых, вялікая колькасць разнастайнай маёмасці. Паранены чакалі дапамогі, але аказаць яе не было каму. Таму яны адзін за адным гінулі ад моцных марозоў.

Для расчэсткі месцаў баёў была сабрана вялікая колькасць сялян з усяго павета. Тысячы трупамі былі закапаны ў вялізарных ямінах ля Студзёнки. З Бярэзіны было выпячнута шмат загінуўшых дзяцей, мацяроў з малымі дзеткамі і немаўлятамі. Было сабрана шмат пакінутых трафейў, рэчаў з фарфор, крышталю, срэбра, золата,

вялікая колькасць карцін, статуэтак ды шмат чаго яшчэ. Пры гэтым асобныя экіпажы даводзілася літаральна высякаць з льда. Усе тамтэйшыя двары як сялян, так і шляхты былі поўныя трафейнай маёмасцю. Сабранага ж жалеа хапіла тутэйшым майстрам больш чым на дваццаць год.

Пасля баёў у наваколлях Студзёнки засталася шмат французскіх хлопцаў і дзяўчат, якія засталіся без бацькоў. Яны, запалоханыя і галодныя, не ведалі куды падацца. Толькі адзінкі з іх змаглі добра ўладкавацца. Большасць была падабрана і амаль задарма прададзена або ўзята ў якасці прыслугі ці іншых працаўнікоў.

Паміж вайной і паўстаннямі

У наш горад Кутузавым быў прызначаны камендантам палкоўнік Свечын. 24 лістапада ён прыбыў у Барысаў. Новы камендант арганізаваў збор трупамі, што засталіся ў горадзе пасля баёў. Усяго было вывезена за яго межы і спалена больш за 6000 забітых. Астатнія былі пахаваны. Усяго каля Барысава і Студзёнки было спалена некалькі дзесяткаў трупамі, вялікая колькасць палеглых коняў.

Першага студзеня ў Барысаў вярнуліся спраўнік Сакалоў і прыстаў Шымаўскі, а 12 снежня — гараднічы Шашілаў.

Пасля пераходу Барысава да рускага войска ў ім працягвала знаходзіцца вялікая колькасць жаўнераў, апалчэнцаў і палонных французцаў. Паколькі ўсіх параненых размясціць у горадзе не было магчымасці, быў арганізаваны дадатковы шпіталь у Жыцкаве. Там было размешчана каля 3000 параненых як французцаў, так і рускіх. Аднак эпідэмія тыфу, што мела месца ў далейшым, адабрала жыццё амаль паловы з іх.

(Працяг будзе)
М.Мацельскі

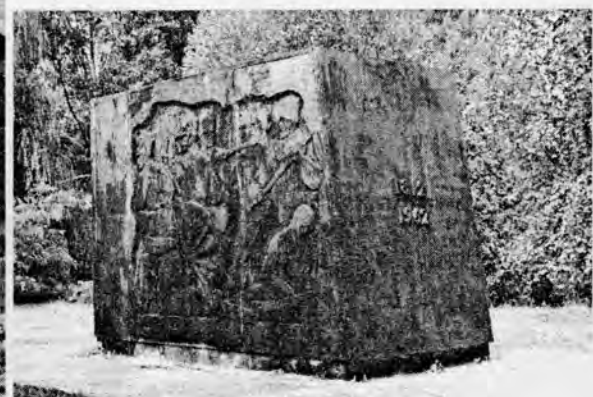

Помнікі на Брылёўскім полі:

- рускаму войску; усталяваны да 100-годдзя тутэйшых падзеяў; разбураны падчас далейшых вайсковых дзеянняў і адноўлены ў 1992 годзе (зверху);

- французскім войскам, якія загінулі падчас пераправы (злева);

- рускаму войску; усталяваны да 150-годдзя тутэйшых падзеяў (знізу).

Верасень

Верасень — пачатак восені. Назва паходзіць ад расліны верас, якая цвіце ў гэты час года. На сярэдзіне месяца вышыня Сонца над гарызонтам у поўдзень 39,2°C, яно праходзіць праз пункт асенняга раўнадзенства. Сярэднемесячная тэмпература паветра 11,6°C. У верасні больш паловы дзён пахмур-

ных, ясных — 6 — 10. У той жа час на Беларусі ён найменш дажджлівы месяц года. Бываюць працяглыя імжыстыя дажджы.

У верасні выбіраюць бульбу, аруць поле на зябліва, збіраюць садавіну і агародніну. Звычайна з сярэдзіны месяца пачынаецца лістапад, выпявае насенне травяні-

тых раслін, ападаюць арэхі лясныя, жалуды дуба, крылатыя плодзікі клёну, арэхкі ліпы, насенне елкі. Выспявае рабіна, каліна, акацыя, талакнянка, абляпіха, на балотах — журавіны. У канцы верасня назіраецца зварот цяпла — так званы бабіна лета: стаіць малавоблачнае надвор'е з ціхім

ветрам паўднёвага напрамку. У паветры лётае павуцінне — раней яго бывала столькі, што іржышча пакрывалася белай коўдрай; гэта рассяляюцца павучкі — цянетнікі. Бабіна лета прадаўжаецца ад некалькіх дзён да двух, зрэдку больш, тыдняў. У 1975г. ў Мінску яно цягнулася з 8 верасня цэлы

месяц. Але прыкладна раз у 7 гадоў яго не бывае.

Адлятаюць у вырай птушкі: а з поўначы прылятаюць уюркі і паўночныя жаваранкі. Ліняюць пшныя звяры, заканчваецца гон у капітных жывёл. Рыбы збіраюцца ў глыбокіх месцах.

М.Пучыла

Гэтыя здымкі зроблены сёлета ў розных месцах на поўдзень ад Барысава ў розных месцах і ў розны час. Аднак паўсюль бачна адно - свежая высечка "патрэбных" дрэваў і пакінутыя "непатрэбныя" іх часткі

Пірацкая высечка лясоў

Наша газета ўжо не раз пісала пра тую велізарную афіцыйную і неафіцыйную высечку лесу, што ідзе на Барысаўшчыне. Яе наступствы, якія выправіць будзе практычна немагчыма, мы, пэўна зразумеем толькі тады, калі гэта непасрэдна адаб'ецца на нас, як часткі той самай экасістэмы. Але ці не будзе ўжо занадта позна?

Яшчэ адной праблемай на шляху захавання лясоў, якой на сённяшні час практычна не надаецца ніякай увагі – незаконная высечка асобных найбольш каштоўных дрэў. Адбываецца гэта пераважна ў больш глухих мясцінах. Пры гэтым акрамя вынішчэння лепшага генафонда заадно губляцца навакольныя маладыя дрэвы. Ад самага ж дрэва забіраецца толькі самая неабходная яго частка. Усё астатняе па-варварску пакідаецца паракнець у лесе. Тое ж адбываецца і ў тым выпадку, калі падчас падзення дрэва моцна зачэпліваецца і "пірацкай" тэхнікай яго не атрымліваецца вызваліць.

В.Стэфановіч

Восень

Восень – перыяд года ў Паўночным паўшар'і паміж 23 верасня і 22 снежня (у Паўднёвым паўшар'і паміж 21 сакавіка і 22 чэрвеня); умоўны пераходны сезон паміж летам і зімой характарызуецца зніжэннем тэмпературы паветра і зменай у рэжыме ападкаў, адбываюцца пэўныя з'явы ў жывой прыродзе.

На Беларусі на поўначы і ўсходзе восень наступае ў 3-й дэкадзе, на поўдні і захадзе – на мякка верасня – кастрычніка. Заканчваецца з паяўленнем снежнага покрыва ў канцы лістапада. На працягу восені павольна паніжаецца тэмпература

паветра і глебы, часта ідуць дажджы, але агульная колькасць ападкаў памяншаецца, узмацняецца вецер. Пасля бабінага лета настае сырая і пахмурная восень. Павялічваецца воблачнасць, пераважаюць дробныя зацяжныя дажджы, яны спрыяюць назапашванню ў глебе вільгаці, неабходнай для раслін. Здараюцца раннія замарозкі, вымаканне палявых культур. У феналогіі восень падзяляецца на падсезоны: I-ы цягнецца ад канца жніўня да канца верасня, супадае з паяўленнем першых спелых пладоў антонаўкі і выспяваннем ягад рабіны. Яго канец характарызуецца поўнай

асенняй афарбоўкай клёну вастралістага. Адлятаюць птушкі. 2-і падсезон – залатая восень, пара самай густой асенняй размаляўкі лісця, масавага лістападу. Жывёлы заканчваюць падрыхтоўку да зімоўкі. Часцей здараюцца замарозкі. Клён вастралісты застаецца без лісця – канец падсезона. 3-і падсезон – позняя восень. Сярэдняя сутачная тэмпература праходзіць праз 0°C. Большасць дрэў і кустоў ужо без лісця, спыняецца вегетацыя ў азімага жыта. Выпадае першы снег.

М.Пучыла

Самы маленькі горад на Беларусі

Самым маленькім горадам на Беларусі з'яўляецца Косава (Івацэвіцкі раён Брэсцкай вобласці). Яго насельніцтва складае ўсяго 2,8 тысяч жыхароў, што ў разоў 2,5 менш, чым насельніцтва Лошыцы.

Нягледзячы на свае малыя памеры ў Косаве маецца шмат цікавага. Гэта гарадзішча X – XI стагоддзяў, унутраныя па сваіх памерах рэшткі палаца, які быў пабудаваны ў 1838 годзе, касцёл (пабудаваны ў 1878 годзе), капліца, што ўзведзена з надмагільных плітаў, дзве царквы (адна цагляная, пабудавана ў 1868 годзе, другая драўляная, узведзена ў сярэдзіне XIX стагоддзя), помнік Касцюшка на месцы, дзе быў маёнтак у якім нарадзіўся Т.Касцюшка, помнік паўстанцам 1863-64 гадоў і шмат чаго яшчэ...

А.Гурскі

Інтэрнэт – агляд

Вялікі перапах адбыўся на днях у дыпламатычным раёне Чанак-япуры Індыйскай сталіцы. У татэйшы праваахоўчыя органы, якія на той момант знаходзіліся ў стане павышанай гатоўнасці ў сувязі з тэрактамі ў ЗША, паступіў сігнал аб неапазнаным лятаючым аб'екце. Паліцыя адразу з'явілася на месца "здарэння". Усё стала зразумела пасля прызямлення "НЛА" на тэрыторыі амерыканскай амбасады. Прычынай перапаху быў звычайны метэаралагічны зонд.

***

Як паведамляе інфармацыйнае агенцтва Xinhua, кітайскія распрацоўшчыкі займаюцца распрацоўкай "гіпергукавога самалёта", які зможа развіваць хуткасць у пяць разоў больш за хуткасць гуку. Такі самалёт зможа здзейсніць падарожжа вакол свету ўсяго за 8 гадзін. Мяркуюцца, што на яго распрацоўку спатрэбіцца 10 – 15 год

***

Вынікі даследаванняў, якія былі праведзены брытанскімі навукоўцамі з універсітэта графства Суррэй у горадзе Гілфардзе, паказалі, што чалавек, магчыма, валодае невядомымі раней рэцэптарамі, якія дазваляюць успрымаць ультрафіялетавыя выпраменьванні.

***

У Мюнхене (Нямеччына) трыццацітрох гадовая жанчына на працягу трох гадзін абрабавала шэсць банкаў на суму 75 тысяч марак. Як у далейшым яна патлумачыла свае дзеянні на судзе, асноўную частку грошай яна меркавала выкарыстаць на пластывую аперацыю па ўдаленню тлушчу (сама немка ваżyць 90 кілаграм).

***

Адзін пяцідзесяцігадовы аўстраліец з Мельбурна трапіў з пераламам нагі ў лякарню. Свой індэнтыфікацыйны нумар, які ён там атрымаў, хворы ўпісаў у латэрэю. Якое ж было яго здзіўленне, калі праз пэўны час ён даведаўся, што яго гэты нумар выйграў мільён даляраў!

***

У Італіі на першынстве па забойству камароў быў усталяваны новы рэкорд – 28-гадовы Крысцін Рыццата за 15 секунд змог забіць 47 камароў.

У 1938 годзе былі расстраляны апошнія тутэйшыя святары

З сённяшніх падручнікаў гісторыі падрастаючаму пакаленню больш – менш вядома пра жудасныя факты бальшавіцкага тэрору ў 1918 – 1923 і 1937 – 1938 гадах.

У маіх руках знаходзяцца некаторыя дакументы, якія сведчаць пра ахвяры сярод барысаўскіх святароў з Свята-Андрэўскай царквы (цяпер яна рэканструйравана і належыць стараабрадцам).

Настаяцеля барысаўскай царквы святога Андрэя М.С.Мацкевіча арыштавалі 15 жніўня 1937 года і зняволілі ў канцлагер тэрмінам на 10 гадоў, дзе ён быў следна знік. Пасля яго настаіцелем Андрэўскай царквы стаў Іван Мікалаевіч Мацкевіч, які да гэтага служыў у царкве ўсёмі Нёманца Барысаўскага раёна. Але праз кароткі адрэзак часу ён таксама быў арыштаваны як апошні праваслаўны святар горада Барысава і разам з іншымі трыма НКВС БССР ад 30 снежня 1937 года засуджаны да вышэйшай меры (у сакавіку 1938 года расстраляны ў Менску, магчыма, дзесяці ў Курапатскім лесе). Трагічны лёс раздзялілі з ім і ўсе сябры царкоўнай рады храма святога Андрэя і нават вартаўнік дадзенай царквы (усяго 8 чалавек). Згадаю іх паіменна: А.С.Шаўчук (1886 – 1938), А.Е.Шапчыц (1876 – 1938), Т.П.Лобач (? – 1938), Я.І.Мазоль (1867 – 1938), Р.Р.Самцаў (1883 – 1938), А.С.Быкаў (1870 – 1938), В.А.Станкевіч (1864 – 1938), вартаўнік А.Ф.Вячэрскі (1897 – 1938).

У 1956 годзе па пратэсту пракуратуры

Менскай вобласці справу ў дачыненні Мацкевіча І.М., 1881 года нараджэння, ураджэнца ўёскі Слаўкавічы Глускага раёна спынілі з-за недаказанасці абвінавачвання, г.зн. яго рэабілітавалі.

Як "член сям" і ворага народа" пацярпела і ягоная дачка Ірына Іванаўна Мацкевіч – 11 гадоў запар правяла ў ссылцы ў аддаленых раёнах СССР. Насуперак сваёй цяжкай долі яна вярнулася ў Барысаў і жыве зараз у адной з келляў Свята-Уваскрасенскага сабора. Ёй 89 гадоў, але яна, як і раней, мае ясны розум і добрую памяць. Пры дапамозе акуляраў чытае сур'ёзныя кнігі.

А.Шустоўскі

Святар Мацкевіч са сваёй жонкай (справа). Здымак 1903 года

Даведка аб рэабілітацыі святара Мацкевіча (знізу)

Р.С. На развітанне І.Мацкевіч напрасіла выказаць на старонках газеты "Гоман Барысаўшчыны" шчырую падзяку ўрачам барысаўскай паліклінікі № 1. Маўляў, гэтыя яны падтрымлівалі і падтрымліваюць яе патрэбнымі лекамі, асабістай увагай і дабрыйей.

Футбольны

БАТЭ

Адбыўся матч 1/16 кубка Беларусі па футболе

БАТЭ (Барысаў) – СКАФ (Менск), 6:0 (Лісоўскі 42 хв., Канцавы 49, 68, 74 хв., Мірончык 86 хв., Ганчарэнка 89 хв.).

На гульні з камандай другой лігі нацыянальнага першынства барысаўцы выйшлі дубіруючым складам, які быў разбаўлены некалькімі асноўнымі гульцамі. Гасці самааддана абараняліся на працягу ўсяго першага тайма. Напрыканцы першай паловы гульні майстэрства Аляксандра Лісоўскага дазволіла БАТЭ выйсці наперад. Другі тайм расставіў усё на свае месцы. К таму часу студэнты толькі і думалі аб абароне сваіх варот. На працягу дваццаці пяці хвілін тройчы паспеху дабіўся Канцавы. Напрыканцы гульні адзначыліся Мірончык і Ганчарэнка. Гол апошняга быў забіты моцным ударам з-за мяжы штрафной пляцоўкі.

***

Ведрыч 97 – БАТЭ, 0:3 (Кутузаў, Ганчарык 2 галы).

Гульня прайшла пад дыктоўку барысаўцаў. У першай палове першага тайма гульцы БАТЭ не выкарысталі некалькі выгадных момантаў. Аднак напрыканцы першай паловы гульні гол у вароты Ведрыча ўсё ж адбыўся. Атрымаўшы мяч ад Бяганскага, Кутузаў паказаў добрую тэхніку, прабіў у вугал варот. На пачатку другога тайма новы гулец БАТЭ Аляксандр Кабец аддаў мяч Ганчарыку, які зрабіў лік 2:0. Гаспадары прадпрынялі штурм варот барысаўцаў, аднак былі злоўлены на контратацы. Лісоўскі – Кутузаў – Аляшкевіч разыгралі ўзорную па беларускіх футбольных мерках камбінацыю, аддалі мяч Ганчарыку, які зрабіў лік 0:3 на карысць барысаўскай каманды.

***

БАТЭ – Лакаматыў-96, 2:0 (Рагожкін, Канцавы).

Гэта гульня стала генеральнай рэпетыцыяй перад сустрэчай з Міланам. Першая палова першага тайма прайшла ў роўнай барацьбе. Дзесьці пасля 20-й хвіліны стала праяўляцца перавага барысаўцаў. На 24-й хвіліне пры падачы вуглавога мяча пападае да Рагожкіна і ад яго трапляе ў вароты. Пасля гэтага барысаўцы ўтварылі каля варот віцебскаў столькі момантаў,

што, каб пералічыць іх, наўрад ці хапіла пальцаў на руках. Але мяч у вароты ўпарта не ішоў. Трэба адзначыць, што тры галы, якія забілі гаспадары, не былі залічаны суддзёй. Гасці працягвалі змагацца, нават калі засталіся ў меншасці. Адзін з удараў Пазняка трапіў у штангу варот БАТЭ. Усе пытанні ў гульні зняў мяч Канцавага напрыканцы гульні.

БАТЭ на гульні была ў наступным складзе: Жыўноў, Рагожкін, Мардас, Бага, Ганчарэнка (Канцавы), Аляшкевіч, Кабец, Ганчарык (Лашанкоў), Лісоўскі (Малаш), Кутузаў, Бяганскі.

***

БАТЭ – Мілан, 0:2 (Шэўчэнка 64, Хаві Марэна 88).

Склад БАТЭ: Федаровіч, Нявінскі, Мардас, Малаш, Бага, Рагожкін, Мірончык (Грыгараў 71), Кабец (Канцавы 56), Аляшкевіч, Лашанкоў, Кутузаў.

Склад Мілана: Абб'яці, Контра (Гаттузо 28), Лаўрсэан, Роке Жуніор, Мальдзіні, Броккі (Сарр 83), Альберціні, Сержыньё, Данаці (Пірло), Хаві Марэна, Шэўчэнка.

Першы небяспечны момант узнік ля варот Мілана. Аляшкевіч навесіў на Кутузава, але Абб'яці змог дацягнуцца рукамі да мяча. Праз тры хвіліны Кутузаў робіць добрую перадачу на Аляшкевіча, але той не трапляе ў вароты.

Да сярэдзіны першага тайма італьянцы паступова перахапілі ў гульні ініцыятыву. На 43-й хвіліне Хаві Марэна праходзіць па цэнтры, урываецца ў штрафную, але ўдар атрымліваецца слабым. Федаровіч лёгка ловіць мяч.

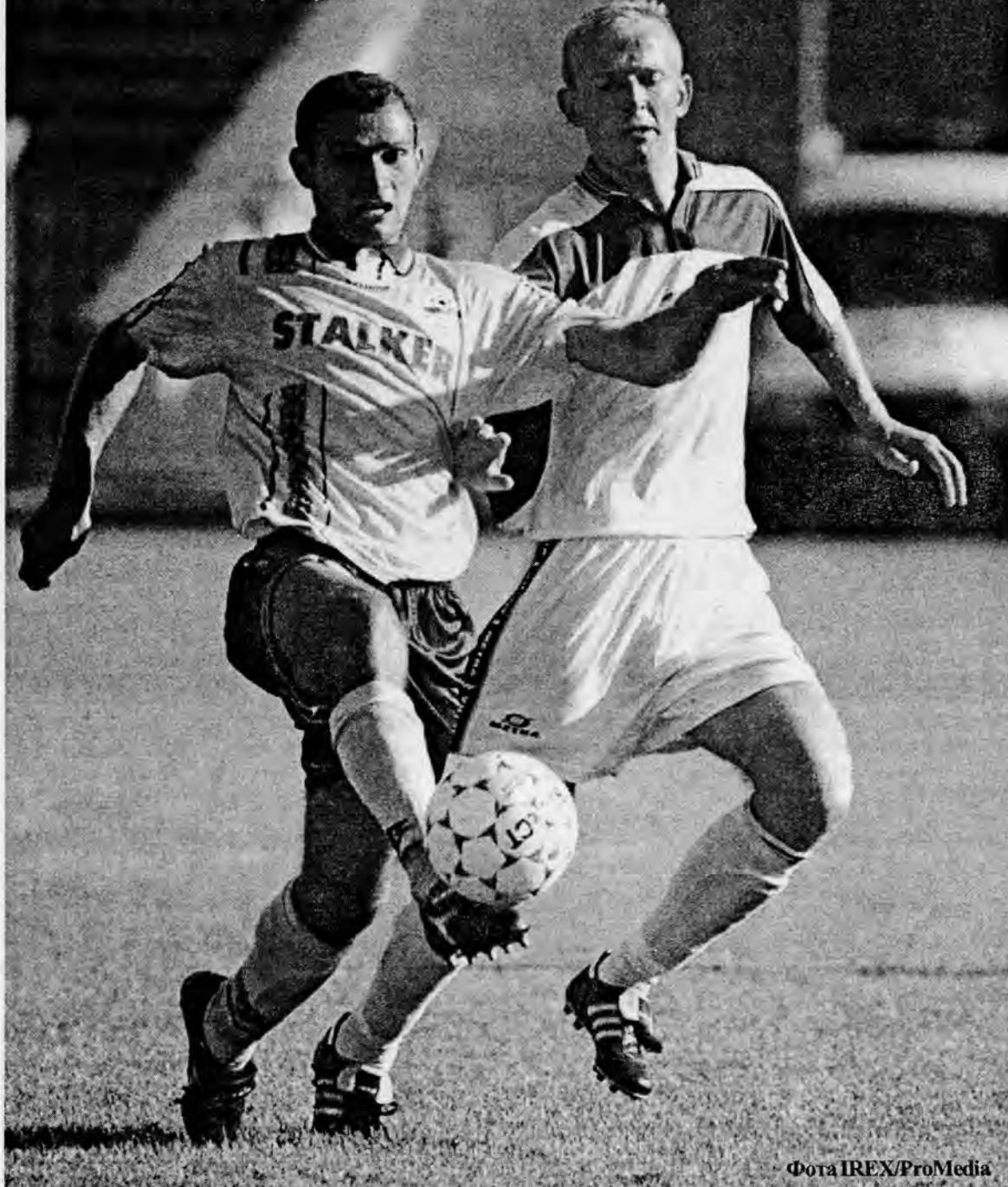
За некалькі секунд да заканчэння першага тайма Лаўрэн моцна прабівае па варотах БАТЭ, але мяч праходзіць вышэй.

У другім тайме перавага цалкам перайшла да італьянцаў. Замены, што былі праведзены, зрабілі сваю справу. Праз дзве хвіліны пасля пачатку гульні няўзгодненыя дзеянні брамніка і абаронцаў БАТЭ прывялі да таго, што Марэна моцна прабівае па варотах. Мясца прайшоў міма.

Праз чатыры хвіліны Піры ўрываецца ў штрафную пляцоўку БАТЭ, але яго апырджвае Федаровіч. На 54-й хвіліне моцна ў левую дзевятку ад Федаровіча б'е Піры. Варатар выраतोўвае становішча.

Прызначэцца штрафны. Сержыньё навешвае на Шаўчэнка, і той галавой перапраўляе мяч у вароты. Трэба заўважыць, што замены, якія зрабіў Пунтус, былі паспяховыя. Пасля таго, як на поле выйшлі Канцавы і Грыгараў, у гульні БАТЭ адчулася палепшэнне. Канцавы праз некалькі хвілін пасля выхаду прарываецца па праваму флангу і аддае мяч Кутузаву. Апошні вяртае яго Канцаво-

агляд

Фота IREX/ProMedia

му, які наносіць удар вышэй варот.

Напрыканцы матча Сержыньё праходзіць па левому флангу і аддае мяч Хаві Марэна, які без праблемаў робіць лік 0:2.

Добрую тэхніку напрыканцы гульні паказаў Рагожкін. Наносіць моцны ўдар. Мясца трапляе ў перакладзіну. Лік застаецца без змен.

***

Пасля гульні прэзідэнт БАТЭ Анатоль Канскі меў сустрэчу з кіраўніцтвам Мілана па паводу пераходу Віталія Кутузава ў італьянскі суперклуб.

***

У рамках 1/16 кубка Беларусі БАТЭ 14 кастрычніка сустрэнецца з камандай Тарпеда – МАЗ.

Гайна

Апошнім часам тутэйшы футбольны клуб Гайна меў наступныя вынікі:

Гайна – Любань, 3:2 (Кералідзі 2 галы, Дзем'яновіч); **Зорка (Мар'іна Горка) – Гайна, 1:1** (Крутлік);

Гайна – Бярэзінскае (Маладзечанскі раён), 7:0 (Свядыш 3 галы, Лампартэр, Дзем'яновіч 2 галы, Вараб'ёў);

Гайна – Аўтамабіліст, 7:1 (Свядыш 3 галы, Дзем'яновіч 2 галы, Кералідзі, Жораў).

Гульні ў Барысаве

31 жніўня – 4 верасня на барысаўскім стадыёне праходзілі адборачныя гульні да моладзевага першынства Еўропы.

Беларусь – Украіна, 1:2 (Юрэвіч).

У цэлым роўная гульня завяршылася перамогай гасцей. Валееў, які застаўся без нагляду, адкрыў лік. Беларусы намаганнямі сваіх лідэраў паспрабавалі штосьці змяніць, аднак нічога не атрымалася. На 31-й хвіліне гасці маглі забіць яшчэ адзін гол, але ўдар Беліна трапіў у перакладзіну.

Пералом у гульні наступіў пасля замены Ледзянова на Блізнюка. Напрыканцы першага тайма моцна б'е з 20 метраў Юрэвіч і трапляе ў вароты. Другі тайм прайшоў з пераменным поспехам. На пачатку другой паловы беларусы маглі двойчы забіць гол і скіліць лёс на свой бок. Але гэтага не здарылася. Спачатку Шалайка, якога пакінулі аднаго ў штрафной пляцоўцы, прамахнуўся з выгаднай пазіцыі. Потым удар Блізнюкі прыйшоўся ў штангу.

Не забіваеш ты – забіваюць табе. Так і здарылася на 65 хвіліне, калі Ткачэнка забіў пераможны гол.

***

Матчы з удзелам барысаўцаў

Адбыўся матч з удзелам барысаўцаў **Беларусь – Польшча, 3:3** (Кутузаў 2 галы, Стахановіч).

Беларусы пачалі сустрэчу актыўна. Ужо на 3-й хвіліне Кутузаў адкрыў лік. Але ўжо на 11-й хвіліне гасці маглі зраўняць лік. У вароты гаспадароў быў прызначаны адзінаццаціметровы ўдар. Але брамнік змог адбіць мяч Расяка. На 20-й хвіліне па левому флангу праходзіць Бага і аддае пас Кутузаву, які без цяжкасцей абыграў абаронцу і зрабіў лік 2:0. Трэці мяч са

штрафнога забіў Стахановіч.

Мелі магчымасці забіць і палякі. Самым небяспечным момантам быў удар галавой Расяка, мяч трапіў у перакладзіну. Беларусам у першым тайме пашанцавала другі раз. У другім тайме палякі цалкам дамінавалі на полі. Напачатку Гараўскі, які выйшаў на замену, зрабіў лік 3:1. Гэты гол натхніў палякаў на далейшыя актыўныя дзеянні. Для беларускай абароны гэта было поўнай нечаканасцю. Гол у нашы вароты забівае Кавальчык. Пазней Коўба трапляе ў перакладзіну. Выправіць становішча маглі нашы гульцы Шагойка і Кутузаў, калі выйшлі да варот суперніка, але яны не здолелі змяніць лік. На 90-й хвіліне палякі атрымалі права на штрафны ўдар, але мяч пралятае міма. У дадатковы час Ольшар параўноўвае лік.

У выніку матча каманда Юрыя Пунтуса згубіла ўсе шанцы трапіць у Play off.

***

Пасля матча з Польшчай трэнер маладзёжнай зборнай Беларусі Юры Пунтус падаў у адстаўку. Аднак адстаўка не была прынята з-за таго, што аснову маладзёжнай зборнай у наступным адборачным цыкле будучы займаць таксама гульцы БАТЭ.

***

Зараз праходзіць першынства Еўропы па футболе сярод калектываў чыгуначных дарог. У спаборніцтвах будучы удзельнічаць прадстаўнікі нашага горада. Гэта Аляксей Крутлік, Андрэй Максімовіч і Ігар Бакун. Аб выніках іх выступлення мы паведамім у наступным нумары.

С. Чарнуха

Хто што мае

Брамнікі	Г	П/М	П	У	
Аляксандр Федаровіч	12	14	-	-	
Юры Жыўноў	6	5	-	-	
Абаронцы	Г	З/М	Пс	П	У
Генадзь Мардас	16	-	1	3	-
Віталь Рагожкін	16	2	6	3	-
Уладзімір Нявінскі	13	1	-	1	-
Віктар Ганчарэнка	11	-	1	-	-
Дзмітры Малаш	8	1	-	-	-
Віталь Панасюк	5	-	-	-	-
Сяргей Кузняцоў	1	-	-	-	-
Паўабаронцы	Г	З/М	Пс	П	У
Яўген Лашанкоў	16	-	3	1	-
Аляксей Бага	15	1	-	4	-
Леанід Лагун	13	4	4	1	-
Аляксандр Цярэнцёў	9	-	-	-	-
Сяргей Мірончык	9	-	-	-	-
Аляксандр Лісоўскі	9	-	2	1	-
Аляксандр Кабец	3	1	1	-	-
Алег Аляшкевіч	3	1	1	-	-
Нападнікі	Г	З/М	Пс	П	У
Віталь Кутузаў	18	14	9	-	-
Арыём Ганчарык	16	3	6	-	-
Вячаслаў Грыгараў	16	2	1	-	-
Арыём Канцавы	1	6	1	1	-
Павел Бяганскі	12	6	3	-	-
Уладзімір Таран	3	-	-	-	-

Г – гульні, П/М – прапушчана мячоў, З/М – забіта мячоў, Пс – пасы, П – папярэджанні, У – удаленні.

У гармоніі з прыродай

З гаспадарчага дзённіка Ганны Цюндзявіцкай

Як зберагчы зубы здаровымі і белымі

Жадаючы мець здаровыя зубы, ніколі не трэба ўжываць гарачыя стравы і напоі ўперамешку з халоднымі, бо ад гэтага эмаль на зубах псуецца і трэскаецца. Лепш за ўсё ўсялякую ежу есці напалову ахалоджанай і засцерагацца кіслот, ласункаў і солі.

Зубы належыць уранку, увечары і кожны раз пасля яды паласкаць вадой не залішне халоднай ці цёплай, а такой, якая бывае ўлетку ў рацэ. Рабіць тое варта дзеля таго, каб на зубах не заставаліся часцінкі ежы, што іх раз'ядаюць і псуюць. Асадак жа на паверхні зубоў, а асабліва ля самых дзяснаў, неабходна штодзённа чысціць знарок зробленай прыладай альбо пазногцем, прычым асцярожна, каб не параніць дзясны і не сцерці эмаль, бо тады зу-

бы будуць адчувальнымі да кожнага змянення тэмпературы ежы і нават самога паветра. З тае ж прычыны недапушчальна карыстацца цвёрдымі шчоткамі, а можна толькі мяккімі, губкаватымі. Нельга таксама штодзённа шараваць зубы парашкамі. Лепш два разы ў тыдзень ужываць парашок з бярозавага вугалю, як мага драбней патушчанага і прасеянага праз мусліны. Ён надае зубам цудоўны белы колер і ніколі іх не псуе. У іншыя дні раю чысціць зубы мяккім тытунём, працёртым без попелу, што мае якасць марыць чарвячкоў, якія псуюць нашы зубы, а таксама з'яўляецца сродкам прадукцыі захворвання і лякарствам супраць зубнога болю. Такі ж вынік дае і парашок з тытуно, прапаленага ў лютцы.

Раз у тыдзень лгга нацерці зубы з усіх бакоў злёгка увільготненым

палатном, намыленым тоўстым слоём простага рускага мыла. Яно здымае ўсе асадкі, якія цвярдзеюць і ўтвараюць, асабліва каля дзяснаў, жаўтавата – зеленаваты абадок, што не толькі робіць зубы непрыгожымі, але і шкодзіць ім. Калі такі абадок ужо ўтварыўся, яго павінен зняць вопытны дантыст.

Для ўмацавання дзяснаў неабходна штодзённа паласкаць рот півам, настоем на цёртым хрэне. Гэта нават лечыць зубы і захоўвае ад цынгі, як і парашок з караня аэру.

Калі ж у каго зубы псуецца, напалову сточаныя і без эмалі, то няхай зал'е гарэлкай ці спіртм масціку напалам з мірам, развядзе вадой і палоска рот. Смолы, утвараючы плеўку на зубах, робяць іх не вельмі адчувальнымі да холаду і цяпла.

Перадаў М Пучыла

Парады ад Наталлі

Булачкі з бульбы

750г. мукі, 300г. бульбы, 40г. дражджэй, 3 яйкі, 170г. цукру, у тым ліку 50 для абсыпання булачак, 120 г. масла, каля 0,5 л малака, тлушч для змазвання бляхі.

Абабраную бульбу адварыць, працерці праз сита. Дрожжы расцерці з 1 ч лыжкай цукру. Расцерці масла, дадаючы па чарзе жаўткі (з двух яек), цукар, бульбу, дрожжы, малако, муку, узбіты ў пену бялкі, замясіць цеста. Адразу ж сфармаваць невялікія булачкі, выкласці іх на змазаную тлушчам і абсыпаную мукой бляху, паставіць у цёплае месца, каб цеста падышло. Перад тым як паставіць у духоўку, змазаць узбітым яйкам, пасыпаць цукрам.

З указанай колькасці прадуктаў павінна атрымацца каля 30 булачак.

Забытыя гульні

"Повад", дзіцячая гульня. Дзеці розных узростаў выстройваліся адзін за адным у лінію, браліся за рукі і ўтваралі "повад". Першым становіўся дужы хлапчук, ён жа вядучы. Па сігналу ўсе беглі за ім; вядучы ж вёў "повад" у кручаным, разнастайным кірунку. Імкнуўся хутчэй разбурыць ланцуг, зрабіць "кучу-малу".

Гулялі дзеці і ў "Белку трэсці". Гульцы становіліся адзін за адным, нахіліўшыся, кожны абдымаў папярэдняга за паясніцу, апошні ўдзельнік садзіўся на папярэдняга як на каня, хутка і спрытна поўз па спінах наперад, а ланцуг трос "пералазчыка", каб скінуць на зямлю. Калі той перапаўзаў, то становіўся першым. Такі ж шлях пачынаў цяпер апошні. Так рабіў кожны, хто гуляў.

Сярод моладзі і дарослых былі

пашыраны веснавыя танцы-гульні, карагоды-гульні, якія адлюстроўвалі палявыя работы, шлюбную пару і інш. Адзін з танцаў-карагодаў называўся "Журавель". Некалькі дзяўчат танцавалі, іншыя ахоўвалі іх ад "жураўлёў" - хлопцаў і спявалі:

Пасею я лён – канпель,
Налятае журавель...

Хлопцы лавілі дзяўчат. Вядома і карагод-гульня "Зайнка". У сярэдзіне карагода танцаваў "зайнка", ён імкнуўся выскачыць з круга.

Праскачы, зайка, у дзірачку
Ды выламі сабе быліначку.

"Зайнка" хапаў каго-небудзь з карагода і становіўся на яго месца. Такія гульні і танцы існавалі на Беларусі ў многіх варыянтах.

Падрыхтаваў М.Пучыла

Нагадаем, што кошт аднаго слова прыватнай аб'явы пры звычайным шрыфце - 40 рублёў, пры выдзяленні аб'явы - 50 руб. Рэдакцыя пакідае за сабою права друку абвестак.

Кошт 1 см² для блочнай рэкламы ў нашай газеце - 120 рублёў (з падаткам на дабаўленую вартасць). Кошт 1 см² рэкламы на першай старонцы - 198 рублёў (з ПДВ).

Усе аб'явы і рэклама друкуюцца выключна па – беларуску.

Даведкі па тэлефоне 3-94-68.

Прыватныя абвесткі

Здыму

• Аднапакаёвую кватэру ў раёне чыгуначнага вакзала, праспекта Рэвалюцыі, вуліцы Чапаева, т. 2-98-55

Здаецца

• Камфартабельнае памяшканне ў арэнду ў Лядзішчынскім доме афіцэраў, т. 9-82-21.

ТОМАН
БАРЫСАЎШЧЫНЫ

Купон для бясплатных прыватных абвестак

Рубрыка (куплю, прадам ці інш.)

Тэкст

Тэлефон

Прозвішча

Адрас

Пашпарт

№

Аб'явы без тэлефона і ўказання пашпартных дадзеных не прымаюцца
Купон дасылаеце на адрас: 222120, а/я 43, Барысаў-1

Для вас выпускнікі школ, ПТВ, ВНУ!

Барысаўскі рэгіянальны цэнтр занятасці насельніцтва прапануе свае паслугі

Калі вы не паступілі ў гэтым годзе, у вас свабоднае размеркаванне, або вы па нейкіх прычынах не змаглі працаваць па размеркаванні навучальнай установы, запрашаем наведваць цэнтр занятасці насельніцтва.

Для ўсіх, хто шукае работу, у цэнтры занятасці маецца банк дадзеных аб свабодных працоўных месцах.

Кансультаванне праводзіцца без папярэдняга запісу і рэгістрацыі.

Да вашых паслуг:

✓ поўнае апісанне больш чым 100 прафесій (пасадаў), якое ўключае: характарыстыку прафесіі, змест выконваемай работы, патрабаванні, што прад'яўляюцца да асобы, патрабаванні да адукацыі, умовы і перспектывы вучобы і работы;

✓ дадатковая інфармацыя.

Наш адрас: г.Барысаў, вул. 8 Сакавіка, 1.
Тэлефоны для даведак: 3-93-32, 3-92-22

У нашым
цэнтры вы
зможце:

✓ атрымаць інфармацыю аб прафесіях, спецыяльнасцях, навучальных установах, запатрабаванасцямі рынка працы на сённяшні час;

✓ праглядзець відэа-фільмы аб прафесіях.

